

Збірник наукових матеріалів
XXXVIII Міжнародної науково-практичної
інтернет - конференції
el-conf.com.ua

«СВІТОВИЙ РОЗВИТОК НАУКИ ТА ТЕХНІКИ»

23 грудня 2019 року

Частина 1

м. Вінниця

Світовий розвиток науки та техніки, XXXVIII Міжнародна науково-практична інтернет-конференція. – м. Вінниця, 23 грудня 2019 року. – Ч.1, с. 97.

Збірник тез доповідей укладено за матеріалами доповідей XXXVIII Міжнародної науково-практичної інтернет - конференції «Світовий розвиток науки та техніки», 23 грудня 2019 року, які оприлюднені на інтернет-сторінці el-conf.com.ua

Адреса оргкомітету:
21018, Україна, м. Вінниця, а/с 5088
e-mail: el-conf@ukr.net

Оргкомітет інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. У збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірну інформацію несуть учасники, наукові керівники.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерела є обов'язковим.

ЗМІСТ

Економічні науки

<i>Поліщук Т.М., Антонюк Я.І.</i> ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЕКОНОМІЧНІ ЗАСОБИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ.....	5
<i>Баран Р.Т.</i> РЕЗУЛЬТАТИ ТА НАСЛІДКИ ВКЛАДЕНИХ У РОЗВИТОК АЕРОПОРТУ МІСТА ЛЬВОВА ПІД ЄВРО-2012 ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ	7
<i>Белей Я.В.</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ ...	22
<i>Белік О.А.</i> МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ	25
<i>Богуш Н.О., науковий керівник Черчик Л.М.</i> ПЕРЕВАГИ МЕТОДУ АСЕСМЕНТ-ЦЕНТРУ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ПЕРСОНАЛУ	27
<i>Поліщук Т.М., Бучко І.Р.</i> ВПЛИВ ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ЕКОЛОГІЧНУ ТА ЕКОНОМІЧНУ СФЕРИ	30
<i>Веклин Р.О.</i> ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В Україні	32
<i>Власюк О.О.</i> ШЛЯХИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ В УМОВАХ СВІТОВОЇ КРИЗИ	34
<i>Галайко А.М.</i> НАПРЯМИ ПОКРИТТЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВИ НА ПОДАТКОВУ ПІДТРИМКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ	40
<i>Ганущак Ю.Г.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТРАХОВОГО РИНКУ	44
<i>Гладка Я.</i> ПРАВОВІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ	47
<i>Гук М.І., науковий керівник Покровська Н.М.</i> СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇН	49
<i>Давидюк А.С., науковий керівник Брегеда О.А.</i> УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ БАНКУ	53
<i>Денисов С.В.</i> КРАУД-МАРКЕТИНГ – ПЕРСПЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОСУВАННЯ.....	55
<i>Дідук В.В.</i> АУДИТ У РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	57

<i>Скрипник Н.Є., Дробот А.С.</i> МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ СУЧАСНИХ МІСТ	59
<i>Дундуков П.О., науковий керівник Покровська Н.М.</i> ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ І У СВІТІ ТА ВЛИВ ЇЇ НА ХІМІЧНУ ГАЛУЗЬ	72
<i>Жабур О.В., науковий керівник: Костьов'ят Г.І.</i> ПРЕМІЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ	75
<i>Задворний С.І.</i> ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ТУРИЗМУ У СІЛЬСЬКИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ	79
<i>Зуб М.Я., Бобрівник Т.А.</i> РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ КАР'ЄРНОГО РАДНИКА В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ	82
<i>Ільків Л.А., Турбал Д.П.</i> ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ.....	88
<i>Винниченко Н.В., Федяй А.Ю.</i> ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «АУДИТОРСЬКІ ДОКАЗИ»	94

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ТА ЕКОНОМІЧНІ ЗАСОБИ ЇХ РОЗВ'ЯЗАННЯ

Антонюк Я.І.,

*Магістр кафедри «Метеорологія та кліматологія»
Одеського державного екологічного університету*

м. Одеса, Україна

Поліщук Т.М.

старший викладач

Однією з головних екологічних проблем в Україні є утилізації відходів. Із року в рік ситуація тільки погіршується, адже в нашій країні працює лише один з чотирьох існуючих сміттєспалювальних заводи – це київський завод «Енергія». Сьогодні існує 6,4 тис. законних сміттєзвалищ, а також 35 тис. незаконних. [1] Хоча в Україні і прийнятий Закон «Про відходи» [2], (в якому прописані загальні аспекти поводження з відходами), проте він не діє в повній мірі.

Відходи – це не тільки екологічна проблема, а й економічні збитки. Погане поводження з відходами сприяє зміні клімату і забруднення повітря і безпосередньо впливає на екосистеми і види.

Прямо чи опосередковано відходи впливають на наше здоров'я і благополуччя у багатьох відношеннях: гази метану сприяють зміні клімату, забруднюючі речовини повітря викидаються в атмосферу, джерела прісної води забруднюються, сільськогосподарські культури вирощуються в забрудненому ґрунті, а риба поглинає токсичні хімічні речовини, що згодом призводить до потрапляння на наші обідні тарілки.

Відходи також представляють собою економічні втрати і тягар для нашого суспільства. Праця і інші виробничі ресурси (земля, енергія і т.д.), що використовуються на етапах видобутку, виробництва, розповсюдження та споживання, також може бути втрачено при викиданні «залишків».

Більшість країн в Європі перероблюють 95% відходів, в той час як в Україні єдине рішення утилізації – захоронення. Більш того, утилізація відходів коштує грошей. Створення інфраструктури для збору, сортування та

переробки є дорогим, але після його створення утилізація може приносити дохід і створювати робочі місця.

Потенційні вигоди величезні, і вони можуть сприяти просуванню України в напрямку кругової економіки, де нічого не втрачається. Переміщення вгору по ієрархії відходів приносить користь навколишньому середовищу, навіть для країн з високими показниками переробки та утилізації.

Переміщення вгору по ієрархії відходів вимагає спільних зусиль усіх зацікавлених сторін: споживачів, виробників, політиків, місцевих органів влади, очисних споруд і т.д. Споживачі, бажаючи сортувати свої побутові відходи, можуть переробляти їх, тільки якщо інфраструктура для збору відсортованих відходів знаходиться в місті. Протилежність також має місце, муніципалітети можуть переробляти частку, тільки якщо домогосподарства сортують свої відходи. Як це зробити?

1. Завжди відмовляйтеся від будь-якого матеріалу, який вам не потрібен, особливо від упаковки. Зменшення обсягу сміття – найкращий спосіб зменшити кількість твердих відходів на звалищі.
2. Уникайте складання або зминання паперу, перш ніж викинути її. Причину легко зрозуміти: чим більше неушкодженого паперу, тим більше він коштує грошей, так як волокна (целюлози) міцніше, що збільшує кількість повторних переробок.
3. Не сортуйте чистий папір разом з жиронепронекним і пластифікованим папером, квитанціями від кредитних карт або супермаркетів, папір з клеєм, брудний туалетний папір, копіювальний папір, подарункові купони, використані паперові серветки і паперові рушники.
4. Акумулятори, лампи і картриджі можна викинути у супермаркетах і спеціалізованих магазинах, де є спеціальні місця для збору всіх цих предметів.
5. Не стискайте банки зі своєї содової. Вони можуть загубитися серед сміття і в кінцевому результаті не будуть перероблені.

Існує також глобальний вимір відходів, пов'язане з нашим експортом і імпортом. Те, що ми споживаємо і виробляємо, може створювати відходи в інших місцях. І в деяких випадках це фактично стає товаром, яким торгуються через кордони, як легально, так і нелегально.

Сортування відходів - це простий процес, який не вимагає ні багато часу, ні особливих ресурсів. При сортуванні відходів ключ полягає в тому, щоб відокремити від побутових відходів види відходів, які можуть бути перероблені.

В кінцевому рахунку, чи будуть відходи представляти проблему або ресурс, все залежить від того, ям ми впораємося з цим.

Література:

1. Утворення та утилізація відходів за категоріями матеріалів/Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу:http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2013/ns_rik/ns_u/arch_utvut_u.html

2. Закон України Про відходи від 05.03.1998 р. №187/98-ВР (Редакція станом на 22.12.2019) [Електронний ресурс]. – режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/187/98-%D0%B2%D1%80>

УДК 338.47

Економічні науки

РЕЗУЛЬТАТИ ТА НАСЛІДКИ ВКЛАДЕНИХ У РОЗВИТОК АЕРОПОРТУ МІСТА ЛЬВОВА ПІД ЄВРО-2012 ДЕРЖАВНИХ ФІНАНСІВ

Баран Р. Т.,

к. е. н., член-кореспондент

Транспортна академія України,

Львів

Постановка проблеми. Нова теперішня влада намагається забезпечити всюди антикорупційні заходи з тим, щоб убезпечувати в подальшому ефективно цільове використання бюджетних коштів. Проте масові зловживання

були й раніше і дуже багато хто із тогочасних владців бажав би, щоб все це протиправство забулося. Та ні, про це нагадуватимуть авіакатастрофи. На наше переконання дехто з них навіть створили один із факторів війни на Донбасі, щоб приховати «кінці в воду» наслідків розкрадання під час ЄВРО-2012 по тамтешньому летовищу. Не думали вони, що все вийде з під їхнього контролю... Проте таки залишилася інфраструктура на території, яку не зачепило війною. Все тут є наочним прикладом, хоча й можливо у дещо менших вимірах. Реконструкція наземної інфраструктури новоствореного аеропортового комплексу, належного до зареєстрованого у серпні 2004 року в якості окремої юридичної особи Державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Львів» (МАЛ) шляхом виділення летовищних служб із тогочасного Державного авіапідприємства «Львівські авіалінії» (ДАП) під ЄВРО-2012 була на часі [1]. **Аналіз останніх досліджень і публікацій** показує, що цей інноваційно-інвестиційний проект став значним явищем останнього часу європейської ходи України взагалі та Львівщини, зокрема про що писалося багато і пафосно з присвоюванням лаврів фактично не причетним до цього особам [2]. Якщо й причетних, то в якості викрадачів державних коштів шляхом перебрання на себе функцій управління проектами не тільки новостворених у Львові, як от «Стадіон», а й успішно функціонуючих, як от МАЛ. Відомо, що у кінцевому результаті знівелювало якісні рівні споживчотехнологічних і техніко-комерційних й навіть безпекових показників його діяльності. Тому обрано конкретну тему фінансово-правових та організаційно-економічних аспектів підготовки МАЛ до Євро-2012, якою основи для його подальшого розвитку. При цьому автор не наділений можливостями доступу до архівів фінансових документів, а тому у цій статті обрано методологію фінансового аналізу поза аудиторського типу. Методи цього дослідження інші. Якраз у цьому полягає наша **постановка завдання** викладеного у статті, а ще перед цим в авторському проекті, що був підготовлений і переданий до Мінінфраструктури (МІУ) [3]. Це робилося під час особистої участі у проведеному «конкурсному відборі» керівника МАЛ у 2015 році. Проте тоді

«конкурс» проводився не прозоро та, відверто кажучи, без будь якої боязні цього слова – корупційній основі. Саме тому там не існувало чесної змагальності претендентів і їх фахової придатності, знань летовищної справи членами «конкурсної комісії» їх правого нігілізму і вмінь обрати гендиректора відповідно до чинного Повітряного кодексу України (ПКУ). І це все, м'яко кажучи, сумнівна «спецоперація» МІУ, бо якраз тепер вона вже розпочалася літакопадом, чим відкрила факти злочинного зниження безпеки польотів до протилежно небезпечних рівнів, що недавно сталася в районі нашого летовища. І це доконаний факт. Шкода лишень жертв авіакатастрофи, які впевнений будуть не останніми у МАЛ при таких підходах. Тим більше, що нами вже було вчинено спробу розпочати опублікування перших висновків в якості тез, коли працюючи на посаді доцента кафедри фінансів НУ «Львівська політехніка», мав таку нагоду [4].

За мету цього науково-практичного дослідження поставлено спробу, чи не вперше тверезо і на предмет державної безпеки, оцінити ефективність результатів фінансових вкладень держави Україна в авіатранспортну галузь. Також скажемо і про те, чи відкрилися внаслідок цього «проекту» потенційні виробничо-технічні і комерційно-економічні можливості, як для самого МАЛ, так і «економічного зростання Львівщини», як на це дуже вже сподівалися [2]. Напевне що викрадення коштів сподобалося, а тому певними державними колами, дії яких тепер таки визнані навіть злочинними, воно продовжувалося. Неодноразове і безконтрольне «виділення» мільярдів бюджетних коштів на продовження «підготовки» і його «розвитку». Намагалися це вчинити владні ділки також ще й і після проведення ЄВРО-2012 [5].

Варто напевне зупинитися і на тому, що ж означало поняття «підготовка аеропорту «Львів» до Євро-2012», як підприємства системи повітряного транспорту (ПТ) єдиної транспортної системи України (ЄТС), оскільки в чинному законодавстві це поняття і визначення відсутні [6]. Йдеться там, правда про «будівництво об'єктів», що в принципі не годиться для функціонуючих підприємств, яким на цей час вже був МАЛ. Отож для нас -

авіаторів було зрозуміло, що після виведення командою О. Ю. Загреви (1959-2019), який як його гендиректор з травня 2005 року очолив МАЛ, зі стагнації, що прогресувала при невмілому управлінні цим суб'єктом цивільної авіації (ЦА) до нас. Так, з часу реєстрації і на протязі року МАЛ просто животів через відсутність будь якої дієвої комерційної авіатранспортної програми його діяльності. Не виплачувалися кошти на оплату праці, були відсутні сталі польоти і перевезення тощо. Не було оформлене майно й інші ресурсно-базові об'єкти і відносини, а також при цьому допущено критичні рівні дебіторської заборгованості, не існувало моделей співвідношення дебіторсько-кредиторської роботи та менеджменту персоналу і т.і. З моменту нашого приходу до управління МАЛ, головним було забезпечення ефективної системи менеджменту, набору авіаційних спеціалістів, як цього вимагає ПКУ. Саме тому в момент підготовки аеропортівської інфраструктури до Євро-2012 вважалося, щоб домогтися можливостей для освоєння добових и тижневих пікових практично разових навантажень на летовищні підсистеми. В основному це пасажирська та інженерно-технічна інфраструктура, яка потребувала не будівництва, а реконструкції, розширення і розвитку. І тому допоки команді цього, відомого в колах цивільної авіації фахівця (О. Загрева), вдавалося втримувати натиски «зі сторони третіх осіб», не допускаючи їхнього незаконного втручання, все йшло добре. Наприклад, зокрема доводилося й відбивати рейдерські захоплення 103 споруд аеропорту здійснювані кимсь через суд у Перемишлянському районі, а також і на рівні місцевого істеблїшменту, «ласого на готове» і т.і. [7].

Все, що **опубліковане** у рамках озвучення заходів з підготовки до фінальних ігор футбольного чемпіонату Європи 2012 року у Львові дотепер не сповна відображає методичні підходи способів та форм фінансування напрямків реконструкції. Так є тому, що замість цього всі, кого на непрозорій основі призначили зі сторони, як «своїх» з 2011 року, щоб більше вкрати в умовах безвідповідальності, намагалися здійснювати «будівництво», як ніби то нового підприємства... Хоча фахівцям є очевидним цей факт, оскільки

аеропорт у Львові - це функціонуюче підприємство ПТ державної форми власності та ще й спільного із військовими використання летовищної бази, розпочатої тут будовою ще з 1926 року. Дане наше твердження нікого не цікавило, нас просто «не чули»... Оскільки тезовий виклад статті, то упустимо в ній певні моменти. Конкретно подамо виключно факти констатації, що ж було і що стало із розвитком його аеродромної інфраструктури. Для прикладу маємо упустити тему «земельних відносин» аеропортів взагалі і даного зокрема, оскільки нами частково вона вже публікувалася раніше, хоча це також дуже дражлива «тема» по Євро-2012 у відносинах нашої команди із місцевими землевпорядними органами, які ще до нас просто «пороздавали», як виявилось «землі авіаційного транспорту» навколишнім селянам «під паї» [8]. І тому то їх довелося викупляти «для суспільних потреб».

Отже МАЛ, як підприємство ПТ ЄТС, в українських реаліях є відмінним від класичних аналогів, теорії та практики летовищної справи. Справа у тому, що дещо раніше із структури відомих радянських рудиментів, якими з 1953 року були об'єднані авіазагони (ОАЗ), з ДАП вже було виділено також і, так звані «служби руху». При цьому їхні, так звані «нижні зони», також необхідно було розвивати в комплексі з початково-кінцевою інфраструктурою МАЛ [9]. Натомість це інша тема, якій автором було вже приділено увагу дещо раніше [10]. Це спричинило проблеми, що були і навіть залишаються дотепер при передачі новозбудованих об'єктів після їх доведення до необхідного рівня. Взавши до уваги ті, та інші відмінності від класичного визначення поняття «аеропорту» як підприємства ПТ, можна зазначити, що на час формування та виконання завдань і заходів Державної програми з підготовки саме МАЛ до Євро-2012 (Програма), розуміючи це, його команда, уклавши пряму угоду з УЄФА, намагалася забезпечити їх виконання на основі розроблених із залученням фахівців консалтингової Компанії «Маккендзі» відповідних поопераційних планів-графіків [11]. Маючи відповідний досвід забезпечення скачкоподібних рейсово-пасажирських потоків, як існуюче підприємство ПТ, що вже приймала участь, наприклад, в обслуговуванні авіапотоків ще союзної

авіатранспортної системи на регулярній основі, коли тільки відправлялося з аеропорту міста Львова більше 1-го млн. пас. річно і ще більше прибувало, натомість цього ніхто з них не хотів враховувати [12]. Крім того, існуючий аеропортівський комплекс був задіяний для обслуговування учасників та гостей VI-ої зустрічі Президентів країн Центральної Європи у Львові 1999 року, а також візиту Папи Івана-Павла-II та його паломників 2001 року в Україну тощо. До речі, останніх, тобто паломників у Львові тоді було нараховано біля мільйона осіб. І все це було здійснене на достатньому рівні, якісно та безпечно, навіть без мільярдних витрат державних бюджетних коштів та найголовніше, що на існуючій летовищній базі, фінансово-економічні показники якого наведені у табл. 1.

І так інфраструктура МАЛ у світлі державних мережевих графіків підготовки за Програмою та фінансові потоки держави у зв'язку з цим можна означити у нормативно-розпорядчий спосіб, що на той час визначався постановами та розпорядженнями Кабміну [11]. З метою розвитку, в основному авіапасажирської та летовищної підсистем, аеропорту міста Львова у них вкладалися значні кошти з державного бюджету (табл. 2). При цьому внаслідок змін в державно-політичних структурах та пріоритетів і невмілого менеджменту, далекого від економіки ПТ, призначеного сюди «керувати», на перманентній основі вносилися корективи в проекти, кошториси, графіки тощо. І робилося все це після травня 2011 року так, що споживча якість інфраструктури і стратегічні напрямки розвитку, як і тактичні дії не те що не зросли, а й навіть упали. Зменшилися рівні техніко-технологічної структури летовища МАЛ?! Так сталося тому, що згідно Концепції архітектурно-планувальної організації території міста Львова в районі аеропорту (Концепція) тут було охоплено 497 га земель. До цієї площі було внесено як державні землі самого аеропорту, так і найближча прилегла приаеродромна територія. Більш детально земельні відносини цього летовища розглядалися у авторському дослідженні навіть на замовлення європейських вчених [8]. Справа у тому, що якщо казати про поняття

Таблиця 1

Виробничо-фінансові показники діяльності ДП «МА «Львів»*

№	Показники	Значення показників за роками згідно офіційних даних у тис. од.							
		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
1	Рейсів з АП	3.3	3.8	4.5	4.7	4.8	4.98	3.99	5.4
2	Авіапасажирів	115	135	206	261	223	238	148	284
3	Працюючих	0.6	0.6	0.61	0.63	0.64	0.66	0.63	0.8
4	Доходи, млн. грн.	42.4	46.1	56.9	67.8	76.7	90.1	60.0	72.1
5	Витрати, млн. грн.	40.2	42.7	50.1	57.8	63.9	77.8	71.8	67.9
6	Фінрезультат, млн. грн.	2.2	3.4	6.8	10.1	12.8	12.4	- 11.8	4.2

[авторська розробка] * Дані комерційної експлуатації аеропорту з 2013 року з причин безпідставного віднесення їх до ніби то «комерційної таємниці» МАП залишаються не доступними для вивчення і стали «закритими», що не відповідає «критеріям відкритості» IATA, якій аеропорти світу подають дані статзвітності встановлених форм відкритої інформації і доступних форм [13].

«фінанси підприємств» стосовно аеропортів, то маємо зазначити наше принципове положення про те, що земельні ділянки аеропорту, як підприємства ПТ таки є його головним ресурсом. Якраз у цьому полягає новизна авторського бачення фінансів аеропорту, як підприємства регіонального призначення,

Таблиця 2

Показники величини фінансових потоків з Держбюджету під Євро-2012 для розвитку ДП «МА «Львів» в період з 2007 по 2011 роки

Назва заходу	Розпорядник б/коштів	Всього, млн. грн.	в т.ч. за роками Програми					Затверджено актом Кабміну від:
			2008	2009	2010	2011	2012	
Модернізація	МТЗУ	353,98	35,4	141,6	123,9	53,1	0	31.10.07 № 1295*
Розвиток	МТЗУ	370,6	68,4	125,2	123,9	53,1	0	22.10.02 № 17**

[авторська розробка] * Постанова втратила чинність навіть не розпочавшись виконання у зв'язку із змінами Уряду, а тому зміни не вносилися. ** Постанова діяла із внесенням дев'яти змін та доповнень, втратила чинність після змін Уряду та виконання більшості завдань і заходів.

визначеного радіусом тяжіння авіапасажирського попиту на відправлення чи прибуття з/до львівського аеропорту від 100 до 150 км. [14]. Саме тому їх ефективне і оптимальне використання є стрижнем безпеки авіаперевезень та ефективної його економіки, як господарюючого суб'єкта в галузі авіатранспортної діяльності летовищної інфраструктури ЦА. В кінці кінців, у ринкових умовах землі аеропорту - це основа бізнесу такого підприємства, яким є аеропорт, як суб'єкт ПТ ЦА та його подальшого розвитку. Ось чому, окрім зазначених у табл. 2 вкладених державних фінансів у його розвиток були

ще й фінансові потоки з бюджету на викуп земельних ділянок, проте цих даних тут не наводимо з надією зробити це згодом.

Отож реконструкція та розвиток аеропорту за Програмою передбачали: власне саме реконструкцію з видовженням та одночасним унормуванням поздовжнього профілю несучої поверхні штучної злітно-посадкової смуги (ШЗПС) аеродрому на 1000 м.; будівництво, з'їздних доріжок (РД, МРД), 3-х перонів на 156 місць стоянок літаків (МС), пасажирського терміналу площею 36 000 кв. м. на 1000 пас./год.; реконструкція існуючого авіадвірця з 220 на 300 пас./год.; будівництво під'їздних шляхів та автопарковок; багатоповерхової автостоянки; реконструкцію під'їздів та благоустрій приаеровокзального майдану тощо. При цьому на початковому етапі в угоді з УЄФА та містом, МАЛ брав на себе зобов'язання проведення реконструкції за власні кошти готелю «Тустань», об'єктів заправлення та складів ПММ, кетерінгу. Оскільки головним фондоутворюючим об'єктом МАЛ є летовище з його ШЗПС, МРД, РД, перонами та МС, а пасажирська інфраструктура відповідно – витратним центром підприємства, то й ці геометричні параметри є найважливішими факторами економічної ефективності його роботи і, що найголовніше безпеки авіаперевезень. Так, існуюча до реконструкції ШЗПС мала геометричні параметри 2510 x 42 м та ненормативний профіль нерівностей своєї несучої поверхні. При цьому був один перон на 19 МС. Загальна фактична пропускна здатність летовища складала до 13 рейс/год., а з урахуванням пасажирської інфраструктури та технологічних особливостей аеропорту, як об'єкту ЦА його фактична пропускна здатність уможлиблювала одночасне обслуговування лишень 3-4 х рейсів/год. Внаслідок реалізації заходів підготовки до Євро-2012 ШЗПС мала б мати споживчі якості за геометричними параметрами 3500 x 42 м, унормований профіль, три перони на 156 МС, МРД і 4 РД. Для підприємства це давало б можливість збільшення пропускної здатності львівського аеропорту із 250 на 1940 пас./год. Іншим об'єктом фінансово-господарської структури аеропорту є аеровокзал (авіадвірець) та пасажирські термінали для нього. При цьому аеропорт в частині авіаційної діяльності несе тут виключно витрати на їх

утримання. Усупереч проектів і титулів будови, затверджених відповідно розпорядженнями Кабміну після 2011 року, коли регіонали захопили МАЛ, параметри змінено на непропорційній основі і взагалі без дотримання жодних співвідношень підсистем аеропорту та рекомендованої практики Міжнародних авіатранспортних організацій, зокрема ІКАО, здорового глузду [15]. Вартість реалізації заходів, що мала б фінансуватися з держбюджету змінювалася зі зміною владних чинників і наведена у табл. 3.

Таблиця 3.

**Зміни величини фінансових потоків з Держбюджету під Євро-2012
по ДП «МА «Львів»***

Назва заходу	Розпорядник б/коштів	Всього, млрд. грн.	в т.ч. за роками Програми і поза нею, млн. грн.					Затверджено актом Кабміну від:
			2008	2009	2010	2011	2012	
			2017	2018	2019	2020	2021	
Розвиток	УІПроект	4,60	5.09	72.33	1204,15	2192,62	1129,62	14.04.10 № 357*
		-	-	-	-	-	-	
Модернізація	УІПроект	0	0	0	0	0	0	17.10.13 № 807**
		1,06	100	200	200	200	360	

*[авторська розробка] * Необґрунтовані зміни величини фінансових потоків з Держбюджету під Євро-2012 для ніби то розвитку в період з 2011 по 2013 роки та навіть заплановані викрадення з Держбюджету вже після проведення ЧС Євро-2012 чинним актом Кабміну від 17.10.2013р., проте унеможливлені Революцією Гідності;*

*** Постанова втратила чинність завдяки Революції Гідності та вигнання крадіїв із влади, як людей антинаціонального ґибу, оскільки розвиток транспортної інфраструктури, зокрема аеропортів, п. 10 якої було визначено «модернізацію» МІЛ і знову бюджетні кошти під розпорядників Укрєвроінфрапроект та Дирекцію.*

Отож держава, згідно її розпорядчих документів станом на 2007 рік повинна була витратити суму, яка складала від майже 354 до 654,69 млн. грн. І вже через рік по цьому, у зв'язку із незаконною передачею МАЛ до комунальної власності вартість «дещо змінилася» у більшу сторону, як і пріоритети програми реконструкції його об'єктів. Проте його менеджменту того разу вдалося вжити заходів із повернення попереднього статусу аеропорту, як державного підприємства і через суд домогтися його відновлення у держвласності [7].

Не дивлячись на зовнішні фактори негативного впливу тіньового і політичного втручання у внутрішньогосподарську діяльність МАЛ, до 2011 року нам вдавалося забезпечувати ефективне його функціонування і Програмну підготовку до Євро-2012. Так, у 2008 році забезпечено виконання завдань і

заходів в частині проектування та проходження державної експертизи проектів. Було видано завдання на проектування Фірмі «Тебодін-Україна» будівництва нового аеровокзалу, а також ДП «Украеропроект» реконструкцію аеродромного комплексу, який у свою чергу проводився українською фірмою «Азовінтекс». Отримане фінансування цих робіт. Практично до кінця цього року роботи проводилися планово та у відповідності до затверджених і погоджених з УЄФА графіків. Загальна вартість проекту розвитку інфраструктури МАЛ на цей час складала 778 млн. грн. державних коштів.

Натомість з початком 2009 року зовні були розпочаті «наїзди» на вищий менеджмент і у МАЛ директивно зупинено діяльність служби замовника, функції якої примусово передано до Львівської ОДА (ЛОДА). На перипетії цієї «роботи» потрібно було тільки надивитися... Розпочалася стихійність та неврегульованість виконання завдань і заходів Програмами, як і «Стадіону». Все стало схожим на мишачу вовтузню ніби МАЛ – це нова споруда, що будується заново.

Фінансові потоки відтоді перебрано в ЛОДА та їх рівень у черговий раз значно зріс. В умовах зовнішньої світової кризової ситуації гроші виділялися на викуп не узаконеного у встановленому порядку майна, земельних ділянок, тощо. Вартість затверджених робіт сягнула тільки по програмі розвитку МАЛ - більше 4.6 млрд. грн. Тобто майже восьми чи десяти кратної величини збільшених бюджетних витрат у порівнянні із такими ж на початковому етапі реалізації Програми затвердженими кошторисами і титулами будови [16]. Якщо до цього передбачалося залучення ще й інших коштів, то тепер це вже були кошти виключно з Державного бюджету, як це зазначено в урядовій постанові від 14.10.2010р. № 357. Цікаво, що гроші виділялися виключно з державної скарбниці розпорядникові – Украіфрапроект для ДП «Дирекція з будівництва об'єктів до Євро-2012» (Дирекція), як новоствореним структурам, чи як тепер їх знають «прокладках»... Напевне так було легше ці кошти просто викрасти, перевівши в готівкові потоки. Вже з цього моменту ніхто не думав про розвиток й укріплення матеріально-технічної бази МАЛ, безпеки польотів і авіаперевезень через цей міський аеропорт, підвищення економічної

ефективності його функціонування, укріплення конкурентоздатності і освоєння нових більш диверсифікованих ринкових сегментів авіатранспортних послуг в умовах глобалізації світової системи ЦА тощо.

Наслідками такого, більш ніж 8-ми – 10-ти кратного збільшення вартості «реконструкції» об'єктів МАЛ стало те, що у меншу сторону змінилися якісні споживчі показники інфраструктури та об'єктів техніко-технологічного характеру, як, власне і безпеки авіаперевезень через цей аеропорт. Так, після завершення робіт характеристики ШЗПС стали 3305 x 42 м, замість запроектованих і затверджених титулів у попередні роки [15]. Площа новозбудованого аеровокзалу у розрахунку на 1-го авіапасажира зменшилася у півтора рази при тому, що загальна площа самого об'єкта збільшилася на 9-ть тис. кв. м. При цьому за Програмою не було збудовано запроектований Тебодіном об'єкт багатоповерхової автостоянки, хоча витрачено на її проектно-кошторисні роботи значні кошти, жодної реконструкції не відбулося в існуючому авіадвірці, який тепер став вже фактично авіарійним, на об'єктах заїзду до аеропорту нічого не змінено, як і не реконструйовано придвірцевий майдан тощо. І це, не кажучи вже про капітальні ремонти державного майна (готель «Тустань», склади ПММ, кетерингу тощо). Натомість указом злочинця Януковича причетні до зриву підготовки за Програмою були ще й до того всього обмедалені і обордєновані?!

Висновки. Непрофесійність та тіньові схеми призвели до того, що аеропорт був змушений проводити обслуговування учасників та гостей Євро-2012 в невідповідних умовах, оскільки через невчасне виконання робіт об'єкти від Дирекції йому передані не були. То що ж, хто обслуговував фінал Чемпіонату Європи тут, у Львові МАЛ чи Дирекція?! Як вдалося «замилити очі» представникам ІКАО та інших міжнародних авіатранспортних організацій? І таких риторичних запитань в ситуації, що склалася з авіатранспортною діяльністю у Львові чимало... Навіть сертифікація аеродрому взагалі не проводилася, що не сприяє безпеці авіаперевезень, як системному і комплексному показникові її різноманітних летовищних параметрів такого

підприємства ПТ, яким є аеропорт. Споживча якість його послуг також впала. Якщо критичним для прийняття аеропортом для комерційного обслуговування було Украеропроектотом прийнято повітряні судна (ПС) типу Б-767, то «результати реалізації» Програми стали такими, що цей тип, не кажучи вже за ПС вищих класів, практично не має можливостей обслуговуватися в МАЛ. Отже в результаті недолугості модерування завдань і заходів Програми і втручання, всупереч статутних вимог держорганів в управління МАЛ, мета щодо його всепогодності та диверсифікації авіапотоків майже по всіх типах і класах ПС, існуючих на сьогодні досягнута не була. Така «дорога» Програма в частині головного інфраструктурного об'єкта МАЛ просто злочинна, оскільки «коротка» ШЗПС навіть для Б-767 просто не підходить. Інша проблема безпекового характеру також злочинно не вирішена. Вона є у тому, що ШЗПС «наблизилася» до в'їзної до міста дороги (вул. Кульпарківська), а її пониження для забезпечення катастроф при злетах ПС через потенційні перешкоди великих автотранспортних засобів, що рухаються по ній, не виконане за проектом. Тобто пониження зробили, як виглядає лишень «про людське око», і розмістили його лише збоку від смуги і вивели автотранспортний потік якраз у центрі (по осьовій лінії ШЗПС). То як таке могло статися? Чому не заглибили кульпарківську дорогу саме «під смугою», а збоку? І таких чому, з огляду на безпеку польотів через МАЛ ще багато. .

Поза всяким сумнівом, а тепер ще й отримало підтвердження на урядовому рівні, такий «бізнес» нашої держави, як власне і Львівщини, сподівань на краще не підтвердив і призвів до зниження рівнів економічної ефективності діяльності й самого МАЛ [16]. Також в якості висновків можемо навести ще й викладені в Інеті дані щодо неналежної підготовки інфраструктури МАЛ. В умовах фатальної збільшеної величини державного бюджетного фінансування Програми, а саме, коли стало відомо всій громадськості, що в аеропорту Львова лише торік було побудовано новий термінал вартістю 2 мільярди гривень в рамках проведення чемпіонату Європи з футболу, а він «вже протікає». Втім, гендиректор авіакомпанії Роза Вітрів В. Каменчук при цьому зазначає, що пасажиропотік у

Львові дуже гнзгачний. За його словами, завантаження аеропорту не дотягує до 50% і вважає, що для того, щоб залучати більше іноземних авіаперевізників, необхідно знову видовжити ШЗПС, яка сьогодні ще не може приймати широко фюзеляжні ПС, такі як *A-330* або *B-767*. Як на цей закид каже мер Львова А. Садовий, «...коли реконструювали злітно-посадкову смугу, то за браком коштів відійшли від початкового плану, згідно з яким вона повинна була бути на 300 метрів довшою» [17]. Тоді хто ж має відповісти, і чи ж відповідь таки за такі небезпеківі наслідки та негативні результати розвитку аеропорту міста Львова.

Література

1. Щодо створення Державної холдингової компанії: наказ Мінтрансу від 19.12.2003 № 988.
2. Олексюк Г. (2010). До Львова на футбольне свято у 2012 році. Співдружність регіонів (с. 82). Донецьк-Львів; Спільний спецвипуск Донецької та Львівської ТПП.
3. Баран Р.Т. (2016). Доктрина сталого розвитку Державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Львів» на 2016-2010 рр. № св. авт. права 65330. Авторське право і суміжні права. Офіційний бюлетень (41), 237.
4. Баран Р.Т. (2014). Державне фінансування в контексті ЄВРО-2012 та розвитку аеропорту «Львів». Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні: збірник тез доповідей Х НПК, 31.03. – 04.04.2014р. (94-99), Львів, Україна НУ «Львівська політехніка».
5. Про внесення змін до Державної цільової соціальної програми розвитку в Україні спортивної та туристичної інфраструктури у 2011-2022рр.: постанова Кабміну від 17.10.2013р. № 807.
6. Про транспорт: Закон України від 10.11.1994р. № 232/94-ВР; Про організацію та проведення фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу в Україні: Закон України від 19.04.2007 р. № 962-V.
7. Львівський аеропорт - в комунальну власність міста // Вилучено з: <http://domik.ua/novosti/lvivskij-aeroport-v-komunalnu-vlasnist-mista-n21302.html>;
Про утворення робочих груп з підготовки та проведення фінальної частини

чемпіонату Європи з футболу «Євро-2012»: розпорядження Львівського міського голови від 22.08.2007р. № 375; Садовий створив ЛКП «Аеропорт» і віддав його Засадному. Вилучено з: https://zik.ua/news/2007/10/08/sadovyystvoryvltkraeroport_i_viddav_yogo_zasadnomu94036 Садовий засадив ЛКП "Аеропорт" у чисті руки. Вилучено з: <https://vgolos.com.ua/news/sadovyj-zasadyv-lkp-quot-aeroport-quot-u-chysti-ruky7278.html> ; Про створення ЛКП "Аеропорт": ухвала Львівської міської ради від 11.10.2007р. № 114.

8. Баран Р.Т. (2010). Уніфікація земельних відносин в аеропортах та їх економіко – правове регулювання (на прикладі Міжнародного аеропорту «Львів»). II МНПК «Аеропорти-вікно в майбутнє», 27-28.05.2010р.: зб. тез. – К.: НАУ. Вид. «АртЕк», – С. 15; Повышение эффективности использования земельных ресурсов, экономико-правовые и организационные критерии реконструкции аэропортов (на примере подготовки аэропорта «Львов» к Евро-2012) // Инженерия транспорта и организация перевозок. Сб. ст. 15-й конференции молодых ученых Литвы «Наука – будущее Литвы», 4 мая 2012г., Вильнюс, Литва. – С. 366-373; Економіко-організаційні критерії підвищення ефективності використання земель при реконструкції аеропортів (на прикладі підготовки аеропорту «Львів» до Євро-2012) // Науковий Вісник Луганського національного аграрного університету, № 39. Економічні науки. – Луг.: «Елтон-2», 2012. – С. 9-19; Земельні відносини у сфері аеродромного (летовищного) будівництва// Окремий випуск. Вісник Центрального наукового центру ТAU: 14'2011. – К.: Автошляховик України, 2012. – С. 101 -103.

9. Про питання державного підприємства обслуговування повітряного руху України: наказ Мінтрансу від 10.01.1993р. № 14; Про передачу майна до системи Комітету з використання повітряного простору України : наказ Мінтрансу від 06.02.1995р. № 56.

10. Баран Р.Т. Про першочергові заходи з унормування на законодавчому рівні організації, використання та оплати повітряного простору України // Економічне зростання України: стратегічні напрями і тактичні підходи: Матеріали 5-ої НПК, м. Одеса, 29-31.05.2007. – К.: ДП«Вид. дім «Персонал», 2008. – С. 500-20

513; Економічно- фінансова основа та правова база парадигми реформування повітряно-транспортної системи України // Проблеми підготовки професійних кадрів з логістики в умовах глобального конкурентного середовища: ІУ МНПК 5-7 жовтня 2006р. Зб. доповідей// Наукове видання/ Відп. Ред. М.Ю. Григорак, Л.В. Савченко. – К.: НАУ, 2006. – С. 14- 24; Фінансово-економічна та правова парадигми реформування повітряно-транспортної системи України // Збірник тез доповідей // За матеріалами ІХ НПК «Проблеми та перспективи розвитку економіки і підприємництва та комп'ютерних технологій в Україні», 15- 20 квітня 2013р. – Л.: ЗУКЦ, 2013. – С. 360-365.

11. Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу: постанова Кабміну від 31.10.2007р. № 1295; Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу: постанова Кабміну від 22.02.2008р. № 107; Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу: постанова Кабміну від 14.04.2010р. № 357; Про затвердження Порядку використання коштів Стабілізаційного фонду для виконання Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу та внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 22.02. 2008 р. № 107: постанова Кабміну від 25.02.2009 р. № 205; Питання фінансування підготовки об'єктів інфраструктури до проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу за рахунок коштів Стабілізаційного фонду: постанова Кабміну від 20.01.2010 р. № 36; Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 22.02.2008р. № 107 і від 20.01.2010 р. № 36: постанова Кабміну від 01.03. 2010 р. № 239.

12. Баран Р.Т. Шляхи трансформації статистичних оцінок летовищних комплексів// Соціально-економічні дослідження в перехідний період. Методологія статистичних оцінювань соціально-економічних процесів. (Збірник наукових праць) Випуск 3 (XLI). ІРД НАН України. - Львів, 2003. - С. 411- 422.

13. Баран Р.Т., Карпінський Б.А., Карпінська Л.О. Статистика авіаційного транспорту України: сучасні особливості// Статистика України / Науково-інформаційний журнал, № 1, 1999. – С. 17-22.

14. Баран Р.Т. Підвищення економічної ефективності роботи аеропортів. Автореф. дис. на зд. вч. зван. к. е. н. за спеціальністю 08.07.04 – Економіка транспорту та зв'язку / Баран Р. Т.; Київський міжнародний ун-т цивільної авіації. - К., 1996. - 221 с.

15. Про затвердження проекту та титулу будови реконструкції аеродрому державного підприємства «Міжнародний аеропорт «Львів»: Розпорядження Кабінету міністрів України від 29.01.2009р. № 103-р.; Про затвердження проекту та титулу будови нового аеровокзалу державного підприємства "Міжнародний аеропорт "Львів": Розпорядження Кабінету міністрів України від 23.09.2009р. № 1160-р.

16. Про затвердження Державної цільової програми підготовки та проведення в Україні фінальної частини чемпіонату Європи 2012 року з футболу: постанова Кабміну від 14.04.2010 р. № 357.

17. В аеропорту «Львів» кажуть, що можуть приймати великі літаки. Вилучено з: <http://uanews.lviv.ua/other/2013/11/13/23683.html>

УДК 336

Економічні науки

ТРАНСФОРМАЦІЯ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ

Белей Я.В.,

студентка економічного факультету

Ужгородський національний університет

м. Ужгород, Україна

Архітектура світової фінансової системи розвивається у процесі поглиблення взаємозв'язку національних фінансових ринків та створення загальних умов їхнього функціонування.

Інтеграція послаблює відокремленість національних ринків і зміцнює взаємозв'язки різних сегментів єдиної світової фінансової системи.

Перші ознаки фінансової глобалізації з'явилися в 50-60-х роках ХХ ст., з початком формування ринку євровалют. У 70-80-х роках минулого сторіччя активізація міжнародного руху капіталу та інтеграція національних ринків капіталу та ринку євровалют значно посилювалися. Особливих розмахів ці тенденції набрали в 90-ті роки ХХ століття, коли обсяги євровалютного ринку перевищували 2 трлн дол. Потоки облігаційних, банківських позик, прискорений рух прямих та портфельних інвестицій між країнами перетворили ринки цінних паперів та позичкових капіталів з локальних на глобальні. Такі міжнародні фінансові ринки забезпечують максимально ефективний і швидкий перерозподіл тимчасово вільних ресурсів між країнами та секторами світової економіки [1, с.424].

Специфічні ознаки фінансової глобалізації:

1. Через наявність у різних країнах своїх власних валют фінансову інтеграцію не можна назвати повною, тобто існує сегментація міжнародного ринку капіталів на сфері різних національних валютних систем, а також розбіжності у відсоткових ставках окремих країн.

2. Революція інформаційної сфери і нові фінансові технології спрощують доступність міжнародних ринків капіталів ширшому колу інвесторів. Проте міжнародна диверсифікація активів інвесторів провідних країн з ринковою економікою відбувається відносно повільно. Наприклад, більша частина пакетів цінних паперів інвесторів США, Японії, Великої Британії, Німеччини має форму національних цінних паперів.

Потужний поштовх подальшій фінансовій глобалізації дає успішне функціонування валютного союзу країн ЄС. Введення єдиної валюти євро, створення наднаціонального Європейського центрального банку, скасування обмежень на вільний рух капіталів усередині Європейського Союзу – все це сприяє прискореному розвитку міжнародних валютних, кредитних, фондових ринків і формуванню на Європейському континенті надпотужного сегмента глобальної фінансової архітектури [2, с.312].

3. Розвиток світової фінансової архітектури супроводжується

активним нарощуванням фінансових потоків, стрімким розширенням обсягів переливу капіталу між країнами, суттєвим збільшенням розмірів кредитних та фондових ринків міжнародного рівня. Сучасному світовому ринку фінансів притаманним є масштабний ріст обсягів операцій у різних сегментах. За останні 20 років відбулося збільшення об'єму міжнародного кредитування у 20 разів.

4. Глобалізаційні процеси стихійного характеру не трансформують міжнародну економіку в цілісний об'єкт, а навпаки поглиблюють її нерівності. Посилюються відмінності між високорозвиненим центром, в якому проживає менше 1/6 населення і периферією, у якій сконцентрована більшість населення всієї планети. Розвиток процесу глобалізації неоднозначно позначається на функціонуванні національних економік та на загальний стан світового господарства.

5. У сфері економіки глобалізація охоплює насамперед фінансовий сектор. Інтернаціоналізація ж виробничих і торгових трансакцій у значній мірі пов'язана з процесами регіональних масштабів, а також з явищем транснаціональних корпорацій і операціями, які здійснюються між їх філіями; сучасним процесом корпоративного об'єднання, поглинання, так званою «корпоративною дипломатією» сучасності, формуванням міжнародних компаній світових розмірів.

Отже, посилення інтеграції фінансової системи можливе лише за умови підвищення рівня цілісності політики, яка спрямована на вдосконалення глобального економічного сектору, усунення проблем розвитку світового господарства, а також зміцнення міжнародної фінансової архітектури. Для створення умов для ефективного функціонування глобальної економіки та забезпечення надійної основи для світової фінансової системи потрібно сформувати тісну взаємоузгодженість торгової, соціальної, екологічної та фінансової політик [3, с.33].

Література:

1. Рогач О. І. Міжнародні фінанси / О. І. Рогач, А. С. Філіпенко, Т. С. Шемет. – Київ: Либідь, 2003. – 784 с.

2. Філіпенко А.С. Світова економіка / А.С. Філіпенко, О.І. Рогач, О.І. Шнирков та ін. – Київ: Либідь, 2000. - 582 с.

3. Доронін І. Світовий фінансовий ринок на порозі ХХІ ст. / І. Доронін. // Світова економіка і міжнародні відносини. – 2000. – №8. – С. 33–40.

УДК 339

Економічні науки

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ ЯК ПЕРЕДУМОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Белік О. А.,

магістрант *кафедри* міжнародного маркетингу
ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»
м. Дніпро, Україна

В умовах ринкової економіки для кожного підприємства особливо гостро стоїть питання створення, збереження і посилення конкурентних позицій в довгостроковій перспективі, що неможливо без розробки маркетингової стратегії та її ефективної реалізації.

Про важливість даного питання говорять негативні факти, а саме що сьогодні існують такі підприємства, які не мають маркетингової стратегії, хоча в наш час маркетинг є однією зі складових частин успішного управління тим чи іншим підприємством. Через її відсутність, керівництво компанії ризикує піддати краху своє підприємство, оскільки буде займатися виробництвом товарів або послуг, на які не існує попит, або буде фінансувати зовсім безуспішні операції.

Дослідження показують, що головним фактором, що перешкоджає ефективній діяльності підприємств є недостатня розробка або відсутність маркетингової стратегії, що містить комплекс стратегій на різних рівнях.

Крім того, сучасне підприємство легкої промисловості являє собою відкриту соціально-економічну систему. Її стан і розвиток знаходяться під сильним впливом зовнішнього середовища, якій притаманні невизначеність,

динамізм і непередбачуваність, що обумовлює необхідність розробки та реалізації відповідної перспективної маркетингової стратегії, спрямованої на розвиток організації. Тому проблема пристосування підприємств до змін зовнішнього середовища набуває особливої значущості та актуальності. Ступінь адекватності економічної поведінки і управлінських рішень підприємства вимогам ринку на теперішній час стає вирішальним фактором його успішного довгострокового розвитку.

Основою маркетингової стратегії є перехід підприємств легкої промисловості на інноваційну модель розвитку, орієнтовану на підвищення її конкурентних переваг, збільшення випуску якісної продукції нового покоління.

Метою стратегії є створення умов для інтенсифікації розвитку підприємства, забезпечення економічної ефективності виробництв, підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається.

Реалізація заходів маркетингової стратегії дозволяє підвищити конкурентоспроможність компаній, зміцнити позиції і завоювати нові сегменти на внутрішньому і міжрегіональному ринках, сприятиме створенню нових робочих місць.

Саме маркетингова стратегія спрямована на активізацію маркетингової діяльності та передбачає розвиток підприємств з головних напрямків: впровадження інновацій, передового досвіду в управлінні маркетинговою діяльністю; формування позитивної зовнішньої інформаційного середовища і довірчих відносин зі споживачем; розробка реклами і просування своєї продукції підприємствами регіону з використанням засобів масової інформації, в тому числі електронних; розвиток брендингу та програм просування, що відповідають рівню бренду.

Необхідно відзначити, що перші два напрямки, як правило, не вимагають від підприємства великих матеріальних витрат, для успішної діяльності в даних напрямках потрібен доступ до новітньої інформації та відповідна кваліфікація менеджерів.

Інші передбачають достатній рівень вкладень в вартість бренду, що в результаті позитивно позначиться на конкурентному становищі продукту і рівні його продажів.

З огляду на наявні у підприємств легкої промисловості фінансові та інші обмеження, основний обсяг організаційно-методичної роботи щодо активізації маркетингової діяльності повинні проводити галузеві організації.

Отже, розробка маркетингової стратегії дозволяє підприємствам знайти і втілити найбільш вигідний варіант, щоб довготривало конкурувати у своїй галузі. Слід відзначити, що універсальної маркетингової стратегії не існує. Тільки та стратегія, яка узгоджена з умовами конкретної галузі, навичками і капіталом, якими володіє конкретне підприємство, може принести успіх.

Література:

1. Балабанова Л. В. Стратегічний маркетинг: підруч. / Л. В. Балабанова, В. В. Холод, І. В. Балабанова. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 630 с.

2. Іванечко Н. Р. Процес формування маркетингової стратегії / Н.Р. Іванечко // Вісник Дніпропетровського університету. – №10/1. – Т.22. – Дніпропетровськ: В-во ДНУ ім. О. Гончара, 2014. – С. 123-131.

УДК 331.101.26.025.12

Економічні науки

ПЕРЕВАГИ МЕТОДУ АСЕСМЕНТ-ЦЕНТРУ ПРИ ОЦІНЮВАННІ ПЕРСОНАЛУ

Богуш Наталія Орестівна

студентка групи МА-45

факультету економіки та управління

Науковий керівник: Черчик Лариса Миколаївна

д. е. н., професор кафедри менеджменту

Східноєвропейський національний університету

імені Лесі Українки

Правильне оцінювання професійних знань та особистих якостей працівника є одним з основних завдань менеджменту персоналу. До оцінювання можливостей працівника входить його професіоналізм (освіта, кваліфікація, досвід) та особистісно-ділові якості (відповідальність, цілеспрямованість, інтелект і тд). Та як показує практика навіть наявність високого інтелекту, великого досвіду і

високої кваліфікації не завжди є гарантом ефективної роботи людини. Стандартні методи оцінки персоналу за результатами аналізу резюме, рекомендацій, проведення співбесід, тестування можуть гарантувати лише половину за ста відсотків успіху майбутньої праці особи, бо ці виміри відображають лише окремі характеристики (зазвичай знання і навички) і тільки конкретні обставини. Оцінка ж персоналу за використання методу Асесмент-центру навпаки дозволяє якнайширше розглянути кандидатуру і зробити точний аналіз. Тому хочемо провести аналіз цього методу, щоб краще побачити його переваги та недоліки при застосуванні на практиці.

Метод Асесмент-центру визнаний в усьому світі серед методів оцінки персоналу. Він передбачає комплексний метод оцінки компетенцій, що потрібні при роботі на конкретній посаді, створений на моделюванні ключових моментів професійної діяльності [1].

За допомогою цього методу можна оцінити реальні якості кандидатів, їх кваліфікацію і психологічні особливості, чи підходять вимогам роботодавця, а також виявити потенційні можливості фахівців, шляхом імітування реальних ситуацій, які зазвичай і виникають в роботі.

Щодо самої процедури проведення, то тут є наступні етапи:

1) самопрезентація - коротке представлення учасників (оцінюється за п'ятибальною шкалою, де враховують інформативність представлення, емоційна привабливість кандидата, здатність викликати симпатію);

2) участь в груповій дискусії – обговорення ситуації, яка пов'язана зі специфікою роботи, до того ж без призначеного керівника (завданням групи є спільно знайти правильне рішення та домовитись, а експерти в той час оцінюють їх за такими параметрами як: лідерство, комунікативні навички, прояв ініціативи, інтелектуальні здібності);

3) управлінські поєдинки – публічна боротьба двох учасників, кожен з яких прагне показати свою управлінську перевагу над партнером (кандидатам пропонується бізнес-кейс і розподіляються ролі, далі учасники мають вирішити запропоноване завдання виконавши умови, які вказані у ситуації);

4) надання зворотного зв'язку кандидатам [2].

Як правило, тривалість залежить від кількості учасників (від 30 хв на кожного учасника).

Для ефективного проведення оцінки за методом Асесмент-центру слід врахувати такі умови: по-перше, потрібно розробити імітаційні вправи, які дозволять побачити в кандидатів необхідні компетенції. По-друге, обов'язково має бути ведучий (менеджер) і команда спостерігачів, що фіксуватимуть поведінкові індикатор, на основі яких і формуватиметься поточна оцінка. Далі необхідно мати відповідне приміщення і устаткування для здійснення вправ та сценарію проведення даного виду оцінки.

Отже, перевагами методу оцінки Асесмент-центру є найвищий рівень об'єктивності, наближеність застосованих завдань до реальних умов праці, широкий спектр різноманітних випробувань, які дозволяють максимально чітко побачити кандидатів і їх відповідність даній посаді. Недоліками ж є висока вартість проведення та складність в розробленні та проведенні методу.

Проте, метод Асесмент-центру є досить ефективним для здійснення відбору персоналу за компетенціями, розстановки персоналу, для планування кар'єрного зростання працівників, для проведення оцінки та атестації, при розробці програм мотивації та стимулювання персоналу. Тому, він є 100% інформативним і результативним способом оцінки знань і професійних навиків персоналу.

Література:

1. Сівашенко Т. Сучасні підходи до оцінки персоналу. URL: www.nbu.gov.ua.

2. Personnel Selection: Methods: Assessment Centers. URL: https://www.hr-guide.com/Selection/Methods_Assessment_Centers.htm.

ВПЛИВ ЗАБРУДНЕННЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА
ЕКОЛОГІЧНУ ТА ЕКОНОМІЧНУ СФЕРИ

Поліщук Тамара Миколаївна

старший викладач

Бучко Ірина Романівна

здобувач вищої освіти

Одеський державний екологічний університет

м. Одеса

Одна з перших та основних проблем сучасності – це забруднення навколишнього середовища. Тема, яку обговорюють у всіх новинах та наукових колах. Для боротьби з екологічною катастрофою, було створено велика кількість міжнародних організацій, які працюють на покращення та збереження нашого довкілля.

На даний момент про забруднення навколишнього середовища написана велика кількість наукових робіт і книг, проведені численні дослідження. Але в розв'язанні цієї проблеми, зроблено мало кроків. Забруднення природи все ще залишається актуальним та важливим питанням, відкладання якого, може обернутися трагічно для людства.

Найбільшим чинником глобального забруднення в даний час є інтенсивна індустріалізація суспільства. Також зростання народонаселення планети й прогрес цивілізацій супроводжується збільшенням видобуванням корисних копалин, вичерпуванням водойм та хімічним забрудненням біосфери..

З роками розвитку науки й техніки вчені отримали багато інструментів, за допомогою яких став можливим точний і докладний аналіз екологічного стану нашої планети. Метеорологічні вимірювання, контролювання хімічного складу повітря, води та ґрунту, супутникові дані, а також всюди помітні нам труби з викиданням «чорного» диму і плями нафти на воді говорять про те, що проблема чистоти довкілля, стрімко погіршується. Недарма появу людини називають головною екологічною катастрофою[1].

Одним із варіантів розв'язання проблеми є розроблений комплекс нових

еколого-економічних і стохастично-екофізичних моделей менеджменту, моніторингу та прогнозу антропогенного забруднення атмосфери світових промислових міст викидами підприємств міського господарства, які у сукупності складають основи нової «Green City» технології екологічного менеджменту для комплексу підприємства міського господарства. Математичні основи нових еколого-економічних і стохастично-екофізичних моделей базуються на методах нелінійного аналізу, елементах теорії еколого-економічного хаосу і динамічних систем, у тому числі методу взаємної інформації, алгоритму кореляційного інтеграла, алгоритму помилкових найближчих сусідів, аналізі на основі показників Ляпунова, методі сурогатних даних, принципово нових нелінійних моделях прогнозу[2, с.131].

В новій «Green City» технології вперше був розроблений прогноз антропогенного забруднення атмосфери великих промислових міст, внаслідок екологічно небезпечних викидів суб'єктів екологічно небезпечної діяльності, джерел екологічної небезпеки для довкілля, атмосфери.

Технологія містить в собі розвинуті та реалізовані хаос-динамічні, економетричні моделі прогнозування рівня забруднення атмосфери внаслідок викидів суб'єктів екологічно небезпечної діяльності, джерел екологічної небезпеки для атмосфери в усіх світових промислових містах зі значним антропогенним навантаженням.

Також розроблено новий узагальнений комп'ютерно-реалізований метод моделювання природної повітряної вентиляції в атмосфері промислового міста в поєднанні з іншими моделями гідродинамічного прогнозу[3, с.299].

Отже, для уникнення екологічної катастрофи, нашому суспільству необхідно розв'язувати цю проблему на міжнародному рівні, тому, що природа не має кордонів. Для зменшення забруднення нашої планети необхідно впровадити ведення санкцій підприємствам, що збільшують вміст небезпечних речовин в атмосфері. Також, ввести величезні штрафи за викидання сміття в недозволенних місцях. Фінансувати екологічні проекти, які розроблені для зменшення глобалізації екологічної проблеми. Стимулювати людство на дотримання екологічних норм для безпеки усього світу.

Література:

1. Макарова Н.С., Гармідер Л.Д., Михальчук Л.В. Економіка природокористування. Навчальний посібник, 2007. – 322 с
2. Buchko I.R., Khetselius O.Yu., Glushkov A.V., Analysis and forecasting evolutionary dynamics of industrial cities air pollution and “Green-City” construction technology//Збірник тез допов. за матеріалами студентської наукової конференції ОДЕКУ-2017.-Одеса.-2017.-Р.131-133.
3. O.Yu. Khetselius, V. Shevchuik, A. Buyadzhi, E. Pavlov, E. Romanenko, A. Lavrenko, I. Buchko, New Geometric Attractor And Neural Networks Approach To Studying Chaotic Processes In Complex Systems//Advances in Quantum Systems in Chemistry, Physics and Mathematics, Ser.: Progress in Applied Mathematics and Quantum Optics, Eds. A. Glushkov, O. Khetselius, V. Buyadzhi.-Kharkiv: FOP Panov A.N., 2017.-P.299-303

УДК 658

Економічні науки

ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ В УКРАЇНІ

Веклин Р.О.

студентка гр. ХН-61, ХТФ

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

м.Київ, Україна

Метою даної роботи являється економічний аналіз хімічної промисловості України .

Вступ. Хімічна промисловість у світі останніми роками розвивається досить швидкими темпами. Найбільш чітко вона представлена в розвинутих країнах світу. Не зважаючи на це у Європі виробництвом хімічної продукції виділяються такі країни як Франція, Німеччина, Чехія, Латвія. В Україні також поступово розвивається дана промисловість і проаналізувавши певний період зможемо побачити значні зміни розвитку.

Результати дослідження. Для того щоб проаналізувати розвиток хімічної промисловості, необхідністю стала динаміка в період за 2013-2017 рік. Найважливіші дані представлені у вигляді таблиці 1.

Таблиця 1. Аналіз хімічної промисловості в Україні

№	Показник	Рік				
		2013	2014	2015	2016	2017
1	Кількість підприємств	1502	1325	1382	1264	1454
2	К-ть зайнятих працівників	105,9	76,9	72,5	68,5	65,4
3	К-ть найманих працівників	105,5	76,5	72,2	68,3	65,1
4	Чистий прибуток (збиток) (млн.грн)	-8538,8	-35006,4	-33815,5	-18361,7	-18361,7
5	Обсяг реалізованої продукції (млн.грн)	55923,8	53383,5	69520	60812,4	66516,3
6	Обсяг виробленої продукції (млн.грн)	63970,1	57721,2	78651	63567,5	67471,1
7	Середньомісячна заробітна плата (грн.у розрахунку на 1-го працівника)	3640	3971	4988	5932	7552

Різкі зміни спостерігаються в період з 2013-2015 роки. В зв'язку з переломними подіями для України в 2014 році. Анексія Криму та початок бойових дій на Сході України досить значно вплинули на промисловість.

Більшість хімічних підприємств призупинили свою роботу, кількість працівників різко зменшилась, а збиток шалено зріс. Не зважаючи на це у 2017 році почали відкриватись нові хімічні підприємства, але кількість працівників порівняно з попередніми роками є низькою, що вказує на часткову автоматизацію та меншу зацікавленість у звичайній робочій силі. Зросла необхідність влаштування на роботу висококваліфікованих працівників, адже від них залежить ефективність роботи підприємства та вдосконалення.

Обсяг продукції також поступово почав збільшуватись, що вказує на подальше отримання прибутку у державі та поступове представлення на світовому ринку, як стрімко розвиваюча промисловість.

Висновок. Порівнюючи з іншими провідними країнами, хімічна промисловість в Україні являється на початковій стадії. Не зважаючи на те, вона розвивається та вдосконалюється. Наша продукція поступово стає затребуваною на світовому ринку, що дає поштовх до створення кращого.

ЛІТЕРАТУРА

1. <http://www.ukrstat.gov.ua>

УДК 330

Економічні науки

ШЛЯХИ РОЗВИТКУ БІЗНЕС-КОНСАЛТИНГУ В УМОВАХ СВІТОВОЇ КРИЗИ

Власюк О.О.

студент фінансово-правового факультету

НЮУ ім. Ярослава Мудрого

м. Харків, Україна

Актуальність теми. На початку XXI століття посилюється процес світової кризи, який вносить серйозні зміни в умови розвитку економіки. Розширення простору бізнесу на внутрішньому і зовнішньому ринках виявляє жорстку необхідність впровадження сучасних технологій і методів менеджменту організації. Важливим аспектом в діяльності компаній стає підвищення їх конкурентоспроможності, ефективне впровадження теорії в практику.

Консалтингова діяльність являє собою важливе джерело теоретичних і практичних знань про сучасних ринках, прийомах формування стратегій, визначенні концепції бізнесу. Різноманіття видів бізнес-консалтингу допомагає господарюючим суб'єктам вирішувати питання стратегічного, тактичного і операційного рівнів. Практично всі провідні компанії в різних країнах світу ефективно підвищують свою конкурентоспроможність, розширюють сфери

діяльності, користуючись послугами консалтингових фірм. Факти доводять зростаючий попит на консалтингові послуги, представлені на сучасному ринку консалтингу. Ділові стосунки, що реалізуються на ринку, мають міжнародний характер. Міжнародні консалтингові корпорації за коштами своєї присутності в багатьох країнах світу, в тому числі і в Україні, роблять серйозний вплив на розвиток світового ринку бізнес-консалтингу. Це призводить, багато в чому, до розмивання особливостей, які притаманні консалтинговій сфері різних країн. Міжнародна стандартизація та уніфікація господарських процесів формують загальні умови і вимоги до діяльності різних суб'єктів економіки, виконання яких вимагає консалтингової підтримки.

Поглиблюється інтеграція вітчизняної економіки в світову - визначає специфіку функціонування сучасного консалтингового ринку в Україні. Його розвиток до нинішнього стану, в умовах впровадження ринкової системи господарювання в країні, супроводжувалося активними економічними перетвореннями, які у світовій практиці тривали понад століття. Глобальна криза, яка гостро проявилася в 2008 та 2015 р, трохи послабила темпи розвитку консалтингової сфери, загостривши, в ній і без того чималу конкуренцію. Різка зміна кон'юнктури ринку вимагає від консультантів підтримки і посилення конкурентоспроможності послуг, що може бути досягнуто з урахуванням впливу різних чинників. Важливе значення для господарюючих суб'єктів має оцінка ефективності результатів надання консалтингових послуг. Подібна оцінка повинна дозволити визначити безпосередній внесок консультантів в досягнення результатів консультування. Розвиток і адаптація способів оцінки ефективності, до конкретних умов господарювання замовників, обумовлюються необхідністю шляхів розвитку бізнес-консалтингу та процесу надання послуг.

У зв'язку з цим, розширення і поглиблення дослідження стану і шляхів розвитку сучасного ринку бізнес-консалтингу в умовах світової кризи та виявлення його особливостей залишаються своєчасними і актуальними.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ступінь розробленості проблеми. Проблематика бізнес консалтингу отримала широке висвітлення в

наукових працях зарубіжних і вітчизняних авторів, таких як: Е.Ф. Авдокушин, Г.А. Васил'єв і Е.М. Дєєва, М.І. Гончаров і Г.А. Лемзяков, І.В. Захаров, М.С. Іванов і М.В. Фербер, С.Б. Коваленко і З.М. Козенко, І.С. Корольов, Г.І. Марін-ко, В.М. Попов і С.І. Ляпунов, А.А. Касаткін, А.І. Пригожин, С.В. Фомішина і Ю.В. Чернов, С. Бісвас і Д. Твітчелл, М. Кіппінг і Л. Енгвелл, М. Кубр, К. Макхем, І.М. Расіел, Едгар Х. Шейн, Ерік де Хаан і ін. Досить вагомий внесок у розгляд питань організації й розвитку бізнес консалтингу зробили вітчизняні вчені-економісти В. Верба, В. Герасимчук, В. Коростелєв, М. Кропивко, Ю. Лапигін, С. Козаченко, М. Кубр, В. Новицький. Проте в роботах представлених авторів цілий ряд істотних аспектів не отримав свого поглибленого і всебічного дослідження, а деякі питання взагалі не розглядаються. Проблематика шляхів розвитку бізнес консалтингу залишається актуальною в сучасних умовах світової кризи.

Метою дослідження є визначення стану та шляхів розвитку сучасного бізнес-консалтингу в умовах світової кризи.

Методи дослідження: загальнонаукові методи, методи економічного аналізу, методи теорії дослідження, аналітичні та статистичні методи.

Основні результати дослідження. В умовах глобалізованого бізнесу, заснованого в основному на ділових взаємовідносинах і взаємодії компаній та їх підрозділів, які розташовані в різних регіонах і країнах світу та в умовах впливу світової кризи, певні потреби господарюючих суб'єктів обслуговуються консультантами, чия діяльність також набула глобального характеру. Існують різні напрямки консалтингу: управлінський, інвестиційний, маркетинговий, юридичний, податковий, реклама і відносини з громадськістю, надання ділової інформації, проведення професійних тренінгів та ін.

Консалтинг - це вид інтелектуальної діяльності з надання тимчасової незалежної професійної допомоги консультантами на оплатній основі з широкого кола питань, заснована на тісній взаємодії, індивідуальному підході до клієнта і носить рекомендаційний характер, з метою застосування накопиченого консультаційного досвіду для ефективного перетворення майбутньої фінансово-економічної діяльності замовників консалтингових послуг.

Ринковий простір консалтингових послуг є місцем, де відбувається зустріч, а при укладанні угоди об'єднання і реалізація інтересів консультантів і їх клієнтів. Міжнародні консалтингові компанії застосовують єдиний методологічний підхід до професійного обслуговування по всьому світу. На міжнародному та національному рівнях інформація про консультаційні послуги, для надання її зацікавленим сторонам (бізнес- і наукове середовище, органи держстатистики та інші), формується відповідно до прийнятих в міжнародній практиці класифікаціями і статистичними системами, що перетерплюють постійна зміна з метою їх подальшого вдосконалення.

Аналіз досвіду розвитку ринків консалтингу в різних країнах світу показує, що їм притаманні схожі характеристики. З зародженням ринків консалтингу з'являлися і функціонували місцеві компанії і професійні асоціації консультантів, які визначали основу розвитку ринку консалтингу в своїй країні.

Сучасний український ринок консалтингу став розвиватися з початку ринкових перетворень в країні. Серед професійних послуг, найбільш затребуваних на той момент, були: корпоративні фінанси, проведення приватизації, оптимізації оподаткування, маркетингові послуги. За радянських часів консультаційна практика в основному мала технічною спрямованістю на відміну від сьогоденної, яка багато в чому орієнтована на вирішення різноманітних питань фінансово-економічного, а також виробничого характеру.

Український ринок бізнес-консалтингу є складовою частиною міжнародного ринку по ряду основних причин: багато міжнародних компаній відкрили свої офіси і ведуть активну діяльність в Україні; провідні українські консалтингові компанії є членами міжнародних мереж консалтингових компаній; система менеджменту якості послуг у багатьох українських консультантів підтверджена відповідно до міжнародних стандартів якості (ISO); на ринку пропонуються всі основні види послуг, які представлені в міжнародній практиці; вимоги статистичних органів до класифікації та збору даних про результати консалтингової діяльності формуються відповідно до міжнародного досвіду.

В умовах кризових явищ консультанти проводять відкриту і активну комунікацію з клієнтами, оперативно вносячи зміни в структуру послуг, що надаються і роблячи акцент на тих з них, які мають першорядне значення. Найбільш затребуваними послугами в цей період є: дозвіл юридичних і податкових спорів, реструктуризація компанії і рефінансування заборгованості, управління грошовими потоками та рентабельністю, покупка / продаж активів, послуги, пов'язані з вирішенням питань банкрутства та виходу з ринків.

Розвиток консультантами попиту і пропозиції на своїй послуги буде відбуватися за рахунок активного використання потенціалу подальшого розвитку міжнародного ринку консалтингу, складовими якого є: кадрові ресурси; умови господарювання існуючих і потенційних споживачів консалтингових послуг; впровадження ефективних виробничих і управлінських технологій; орієнтація управлінської діяльності в господарюючих суб'єктах на довгострокову перспективу; розвиток інформаційної складової консалтингового ринку.

Зміна ринкової кон'юнктури, в силу кризових явищ, торкнеться розстановки сил серед компаній-лідерів на українському ринку бізнес-консалтингу. Основними факторами, які визначають перспективний розвиток даного ринку, є: розвиток комплексності надання послуг, збереження і розвиток кадрового потенціалу, створення сильного бренду і впорядкування організаційних структур консалтингових компаній, еволюція ставлення клієнтів до послуг, зростання інформаційної прозорості консалтингової середовища.

Практичне значення одержаних результатів дослідження полягає в тому, їх використання можуть бути взяті за основу консультантами в якості основи для вдосконалення своєї діяльності.

Висновки. Підводячи підсумок розгляду, шляхів розвитку бізнес-консалтингу в умовах світової кризи, слід підкреслити наступне:

1. Одним із доказів залежності сфери бізнес-консалтингу від стану світової економіки є прогнозні дані значного зниження обсягу реалізації на світовому ринку консалтингу в порівнянні з докризовим періодом.

2. Відновлення позитивної динаміки розвитку світової економіки дасть

можливість світовому ринку консалтингових послуг відновитися протягом певної часової перспективи.

3. Потенціал подальшого розвитку міжнародного ринку консалтингових послуг включає: кадрові ресурси, умови господарювання споживачів послуг, впровадження ефективних виробничих і управлінських технологій, розвиток інформаційної складової консалтингового ринку, орієнтація управлінської діяльності в господарюючих суб'єктах на довгострокову перспективу, що зумовлено сучасними тенденціями розвитку світової економіки.

4. У посиленій конкурентній боротьбі консультантам необхідно буде враховувати різні чинники, що впливають на перспективний розвиток ринку: розвиток комплексності надання послуг, впорядкування організаційних структур консалтингових компаній в економічних умовах, створення сильного бренду, збереження і розвиток кадрового потенціалу, зростання інформаційної прозорості консалтингової середовища, еволюція ставлення клієнтів до професіональним послугам і ін.

5. Завершення рецесійних процесів в економіці буде сприяти зміні попиту: застосування антикризових наборів послуг зміниться споживанням всього спектра пропонованих послуг.

6. Специфіка регіонального розвитку українського ринку консалтингу в чому буде визначатися економічними умовами кожного регіону окремо.

НАПРЯМИ ПОКРИТТЯ ВИДАТКІВ ДЕРЖАВИ НА ПОДАТКОВУ ПІДТРИМКУ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

*Галайко А. М.,
аспірант економічного факультету
Львівський національний університет імені Івана Франка
м. Львів, Україна*

Податкова підтримка агропромислових підприємств коштує державі значних сум бюджетних коштів. Тому необхідно знайти додаткові джерела фінансових ресурсів для здійснення непрямой державної підтримки за умов дефіциту державного бюджету.

Компенсувати видатки державного бюджету можна лише у випадку надання податкової підтримки за умови залучення суб'єктом господарювання в держави або в приватних інвесторів певного обсягу інвестиційних ресурсів. При цьому, актуальним питанням постає визначення пропорцій податкової підтримки і валових капітальних інвестицій, щоб покривалися державні видатки на податкове стимулювання чи забезпечувалися доходи від цієї підтримки. Для цього необхідно використати розрахунки впливу обсягу виробництва та реалізації агропромислової продукції на фінансові результати діяльності до оподаткування, на чистий прибуток та на податкові платежі до державного бюджету.

Зростання пільг з податку на прибуток на 1 грн. зумовить збільшення обсягу виробництва на 14,089 грн., обсягу реалізованої продукції з податком на додану вартість (далі – ПДВ) на 11,8348 грн. обсягу проданої продукції без ПДВ на 11,6798 грн. фінансових результатів діяльності до оподаткування на 4,9756 грн., чистого прибутку на 4,9405 грн. У свою чергу, ПДВ збільшиться на 0,1550 грн., а податок на прибуток – на 0,0350 грн. Загалом податкові платежі до державного бюджету зростуть на 0,19 грн. (0,1550 + 0,0350) на 1 грн. податкових платежів. Зниження пільг з податку на прибуток на 1 грн. зумовить зменшення обсягу виробництва на 14,089 грн., обсягу проданої продукції з

ПДВ на 11,8348 грн. обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 11,6798 грн. фінансових результатів діяльності до оподаткування на 4,9756 грн., чистого прибутку на 4,9405 грн. У свою чергу, ПДВ скоротиться на 0,1550 грн., а податок на прибуток – на 0,0350 грн. Загалом податкові платежі до державного бюджету знизяться на 0,19 грн. $(0,1550 + 0,0350)$ на 1 грн. [1, с. 90]

У таблиці 1 наведено розрахунки впливу валових капітальних інвестицій на фінансові показники діяльності суб'єктів господарювання агропромислового комплексу. У першій колонці перебуватиме факторна ознака, котра впливає на ознаку в другій колонці та на ознаку в третій колонці. Ознака в другій колонці впливає на ознаку в третій колонці.

Таблиця 1

Розрахунки впливу валових капітальних інвестицій на фінансові показники діяльності агропромислових підприємств

Факторна ознака	Одночасно факторна та результуюча ознака	Результуюча ознака
колонка 1	колонка 2	колонка 3
Зростання обсягу виробництва на 1 грн.		Зростання обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 0,829 грн.
Зростання обсягу виробництва на 1 грн.		Зростання обсягу реалізованої продукції з ПДВ на 0,840 грн.
Зростання капітальних інвестицій на 8 грн.	Зростання обсягу виробництва продукції на 64,88 грн.	Зростання обсягу реалізованої продукції з ПДВ на $(64,88 \text{ грн.} * 0,840 \text{ грн.}) / 1 \text{ грн.} = 54,4992 \text{ грн.}$
Зростання капітальних інвестицій на 8 грн.	Зростання обсягу виробництва продукції на 64,88 грн.	Збільшення обсягу реалізованої продукції без ПДВ на $(64,88 \text{ грн.} * 0,829 \text{ грн.}) / 1 \text{ грн.} = 53,7855 \text{ грн.}$
Збільшення обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 1 грн.		Збільшення фінансових результатів до оподаткування на 0,426 грн.
Збільшення валових капітальних інвестицій на 8 грн.	Зростання обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 53,7855 грн.	Збільшення фінансових результатів діяльності до оподаткування на $(53,7855 \text{ грн.} * 0,426 \text{ грн.}) / 1 \text{ грн.} = 22,9126 \text{ грн.}$
Зростання обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 1 грн.		Зростання чистого прибутку на 0,423 грн.
валових капітальних інвестицій на 8 грн.	Зростання обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 53,7855 грн.	Збільшення чистого прибутку на: $(53,7855 \text{ грн.} * 0,423 \text{ грн.}) / 1 \text{ грн.} = 22,7513 \text{ грн.}$
Зростання валових капітальних	Збільшення фінансових результатів діяльності до	Зростання сплати до державного бюджету податку на прибуток на

інвестицій на 8 грн.	оподаткування на 22,9126 грн. і зростання чистого прибутку на 22,7513 грн.	22,9126 грн. – 22,7513 грн. = 0,1614 грн.
Зростання валових капітальних інвестицій на 8 грн.	Збільшення обсягу реалізованої продукції з ПДВ на 54,4992 грн. та зростання обсягу реалізованої продукції без ПДВ на 53,7855 грн.	Зростання сплати до державного бюджету ПДВ на: 54,4992 грн. – 53,7855 грн. = 0,7137 грн.

Джерело: складено автором на основі [2, с. 120; власні розрахунки]

На рисунку 1 представлено вплив валових капітальних інвестицій на фінансові показники діяльності агропромислових підприємств.

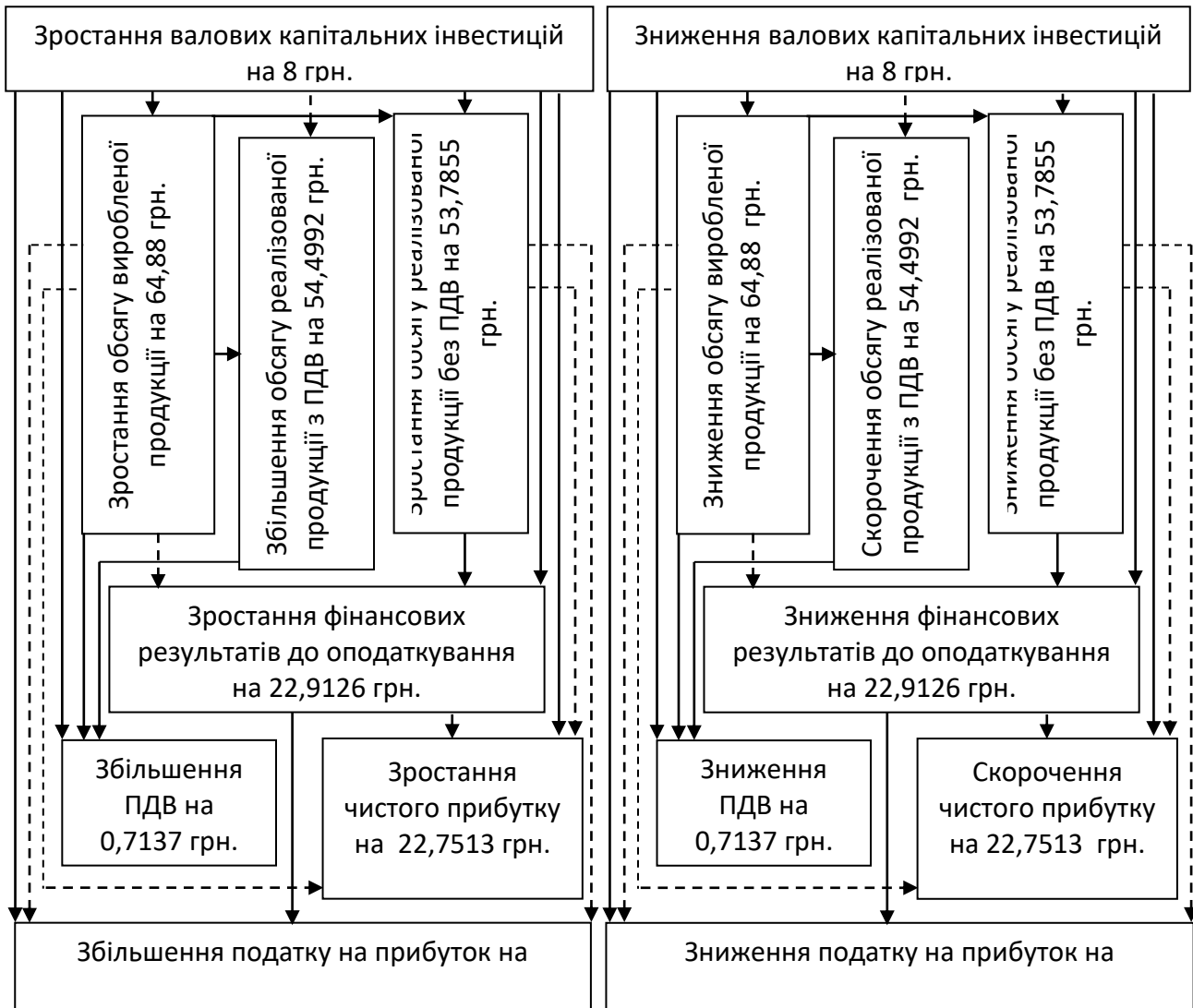

Рис. 1. Вплив валових капітальних інвестицій на фінансові показники діяльності компаній агропромислового комплексу

Джерело: складено автором на основі [власні розрахунки]

Зростання валових капітальних інвестицій на 8 грн. зумовить збільшення обсягу виробництва продукції на 64,88 грн., обсягу реалізованої продукції з

ПДВ на 54,4992 грн., обсягу проданої продукції без ПДВ на 53,7855 грн. фінансових результатів до оподаткування на 22,9126 грн., чистого прибутку на 22,7513 грн. У свою чергу, сплата до державного бюджету ПДВ підвищиться на 0,7137 грн., а податку на прибуток – на 0,1614 грн.

Якщо держава збільшить валові капітальні інвестиції на 8 грн. та підвищить пільги з податку на прибуток на 1 грн., то загальна сума податкових платежів до державного бюджету зросте на 1,0651 грн. Тобто, держава зможе покрити 1 грн. що була витрачена на податкове стимулювання і додатково отримати 0,0651 грн. доходів. Також державний бюджет одержить доходи у вигляді процентів за користування капіталом агропромисловими підприємствами. Додаткові доходи держава буде отримувати, якщо капітальні інвестиції зростуть не нижче 8 грн. і податкова підтримка збільшиться не вище 1 грн. Це будуть доходи від збільшення масштабів агропромислової діяльності внаслідок зростання валових капітальних інвестицій, які покриватимуть видатки на збільшення податкової підтримки і частково будуть покривати видатки на податкове стимулювання агропромислового виробництва. В інших випадках держава буде нести видатки на збільшення податкового стимулювання розвитку агропромислового комплексу. Для повного покриття видатків на непрямую державну підтримку агропромислового виробництва, необхідно досягнути такого стану, щоб обсяг валових капітальних інвестицій був у вісім раз і вище більший за розмір пільг з податку на прибуток.

Література:

1. Галайко А. М. Оцінка впливу податкової підтримки розвитку агропромислового комплексу на фінансові показники діяльності його суб'єктів господарювання. Вдосконалення економіки та фінансової системи країни: сучасний стан та перспективи: матеріали доповідей Міжнар. наук.-практич. конф., 23 листоп. 2019 р. Запоріжжя: Класичний приватний університет, 2019. С. 88 – 90.

2. Галайко А. М. Оцінка впливу бюджетної підтримки агропромислового комплексу на фінансові показники діяльності його суб'єктів господарювання. Економіка та держава. 2019. № 9. С. 115–122. URL: http://www.economy.in.ua/pdf/9_2019/21.pdf (дата звернення: 15.12.2019).

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОГО СТРАХОВОГО РИНКУ

Ганущак Ю.Г.,

магістр факультету управління та бізнес-аналітики

Науковий керівник: Гребенюк Н.В.

Університет Короля Данила

м. Івано-Франківськ, Україна

Підвищення соціально-економічного рівня розвитку держави, рівня добробуту населення та безпечне функціонування суб'єктів господарювання неможливе без страхового ринку, оскільки він є важливою складовою фінансової безпеки країни.

Сучасний страховий ринок формується в умовах поступового підвищення базових макроекономічних показників, зокрема зростання валового внутрішнього продукту, низькі темпи інфляції, стабільність національної валюти, що дає змогу забезпечити динамічний його розвиток. Крім позитивних макроекономічних показників, існують такі передумови розвитку національного страхового ринку, як: підвищення заінтересованості юридичних та фізичних осіб у захисті своїх майнових інтересів; законодавча ініціатива запровадження обов'язкового медичного страхування; розвиток ринків фінансових послуг (у тому числі фондового ринку) та формування національної системи іпотечного кредитування.

Незважаючи на складну економічну ситуацію в країні, страхування є сферою бізнесу, що динамічно розвивається.

Ринок страхових послуг в Україні нині є другим за рівнем капіталізації серед інших небанківських фінансових ринків. Загальна кількість страхових компаній (СК) станом на 30.09.2019 становила 234, у тому числі СК "life" – 23 компанії, СК "non-life" – 211 компаній, (станом на 30.09.2018 – 285 компаній, у тому числі СК "life" – 31 компанія, СК "non-life" – 254 компанії). Кількість страхових компаній має тенденцію до зменшення, так за 9 місяців 2019 року порівняно

з аналогічним періодом 2018 року, кількість компаній зменшилася на 51 СК.

У порівнянні з 9 місяцями 2018 року на 5 686,6 млн грн (16,3%) збільшився обсяг надходжень валових страхових премій, обсяг чистих страхових премій збільшився на 4 760,9 млн грн (18,8%). Збільшення валових страхових премій відбулося майже по всіх видах страхування, а саме: автострахування (КАСКО, ОСЦПВ, "Зелена картка"); медичне страхування; страхування від вогневих ризиків та ризиків стихійних явищ; страхування майна; страхування життя; страхування медичних витрат; страхування вантажів та багажу збільшення валових страхових платежів [1].

Страхові резерви станом на 30.09.2019 зросли на 4 828,1 млн грн (19,4%) у порівнянні з аналогічною датою 2018 року, при цьому технічні резерви зросли на 4 003,1 млн грн (25,4%), а резерви зі страхування життя зросли на 825,0 млн грн (9,1%). У порівнянні з аналогічною датою 2018 року збільшились такі показники, як загальні активи страховиків на 7 482,4 млн грн (12,6%); активи, визначені ст. 31 Закону України «Про страхування» для представлення коштів страхових резервів – 6 531,6 млн грн (17,1%) [2].

Для підтримання результативності страхові компанії розробляють власні програми з "виживання" в умовах нестабільності, зокрема: вживають заходи щодо раціоналізації управління й методів ведення бізнесу, шукають резерви для скорочення витрат і поєднання функцій у сфері мідл- і бек-офісу; ведеться робота з побудови єдиного операційного центру, де будуть централізовані прості бухгалтерські функції, обробка страхової документації й урегулювання збитків, фахівці компанії постійно працюють над удосконаленням продуктової лінійки.

Формування розвиненого страхового ринку забезпечить сприятливі умови для ринкової трансформації національної економіки та стабільного розвитку міжнародних відносин. Попри те, що кількісні показники розвитку страхового ринку України мають позитивну динаміку, його функціональні та інституційні характеристики в цілому ще не відповідають реальним потребам національної економіки. Для успішного розвитку та покращення ситуації на українському ринку страхових послуг необхідна злагожденість та

скоординованість роботи як держави, так і страхових компаній.

При цьому держава має забезпечити ринок стабільною нормативною базою, необтяжливим державним наглядом, а з іншого боку страхові компанії мають бути максимально сумлінними та чесними у процесі співпраці зі своїми клієнтами.

Адаптація страхового ринку до змін, пов'язаних із зміною дизайну фінансових інструментів у страховій індустрії та впровадженням інноваційних технологій в організацію страхової діяльності, сприятиме підвищенню якості страхового захисту застрахованих осіб, стимулюванню впровадження нових видів страхування і страхових технологій, урізноманітненню спектру страхових послуг, удосконаленню форм і методів страхового нагляду тощо.

Одним із основних завдань сучасного розвитку ринку страхових послуг є формування адекватної міжнародним вимогам нормативно-правової бази ринку страхування. Поетапна інтеграція української системи страхування у міжнародний страховий ринок вимагає формування законодавчої бази ринку страхових послуг і створення ефективного механізму регулювання страхування.

Розвиток страхового ринку і використання його в інтересах сталого розвитку національної економіки в умовах її інтеграції у світове економічне співтовариство та посилення процесів глобалізації є важливим компонентом національної безпеки.

Література:

1. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.nfp.gov.ua/>

2. Про страхування: Закон України від 07.03.1996 №85/96-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>

ПРАВОВІ ЗАСОБИ ВИРІШЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СПОРІВ

Гладка Яна

*Студент економічного факультету
національний університет імені Юрія Федьковича
м. Чернівці, Україна*

1. До правових засобів вирішення міжнародних спорів відносять міжнародний арбітраж та міжнародний суд:
 - арбітражний суд;
 - міжнародні конвенції і договори.
2. Інколи правовим засобом визнається погоджувальна комісія.
3. У теорії Міжнародний Суд часто називають Світовим Судом, що наголошує на межах його юрисдикції.
4. ООН та інші універсальні та регіональні міжнародні організації постійно підтверджують обов'язок держав мирно вирішувати свої спори.
5. Основні документи політичного характеру:
 - декларація про принципи міжнародного права, що стосується дружніх відносин і співробітництва між державами;
 - Гельсінський заключний акт НБСЄ 1975р.;
 - Манільська декларація про мирне вирішення міжнародних суперечок.
6. Міжнародний спір має вирішуватися лише мирними засобами на основі принципу мирного розв'язання міжнародних спорів.
7. Класифікація міжнародних спорів у науковій літературі здійснюється за різними критеріями:
 - за ступенем безпеки для міжнародного миру;
 - за об'єктом або предметом спору (політичні, юридичні, економічні, соціальні, військово-політичні);
 - за просторовим розповсюдженням (локальні, регіональні, глобальні);

- за колом суб'єктів чи сторін (двосторонні, багатосторонні).
8. Найпоширенішими є політичні та юридичні міжнародні спори.
 9. У 1889 р. I Гаазька мирна конференція створила комісію з питань посередництва і третейського суду та прийняла Конвенцію про мирне вирішення міжнародних суперечок.
 10. 1907 року II Гаазька мирна конференція переглянула прийняту конвенцію, а у 1928 р. було прийнято паризький договір "Про відмову від війни".
 11. Таким чином, основними джерелами мирних засобів розв'язання міжнародних спорів є:
 - Конвенція "Про мирне вирішення міжнародних суперечок" 1907р.;
 - Статут ООН 1945 р.;
 - Заключний акт Наради з безпеки і співробітництва в Європі 1975р.;
 - принципи врегулювання спорів та Положення процедури НБСЄ з мирного врегулювання спорів 1991 р.
 12. Загалом розрізняють два основних способи вирішення міжнародних спорів: дипломатичний і судовий.
 13. Переговори, обстеження, посередництво, добрі послуги, примирення належать до дипломатичних способів вирішення міжнародних спорів.
 14. Переговори, спрямовані на врегулювання спору, часто відбуваються на послідовних ієрархічних рівнях.
 15. Судові процедури - це міжнародні судові установи, різні третейські суди і арбітраж.
 16. Першим постійним міжнародним судом стала Постійна палата міжнародного правосуддя, статут якої був прийнятий Лігою Націй 1920р.
 17. Серед міжнародних судових органів можна виділити:
 - Міжнародний суд ООН;
 - Суд ЄС;
 - Економічний суд СНД;
 - Європейський суд з прав людини Ради Європи;
 - Міжамериканський суд з прав людини.

18. У межах Угоди про Євросоюз Суд ЄС має повноваження стосовно питань співробітництва у сфері охорони порядку та правосуддя у кримінальних справах.
19. Загалом спори виникають, коли суб'єкти чітко демонструють або виражають свою незгоду щодо права, претензій або поведінки іншого суб'єкта.
20. На практиці поширені ситуації, коли відносини погіршилися, виникло напруження, створюється перед-конфліктна ситуація, а за взаємною згодою, навіть після виникнення спору, який може досягти великої інтенсивності, спір може зникнути.
21. В юридичних категоріях важко врахувати різноманітність та складність конкретних випадків.

УДК 658.338

Економічні науки

СУЧАСНИЙ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХІМІЧНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ

Гук М.І.

студентка гр.ХЕ-61,ХТФ

Науковий керівник Покровська Н.М.

к.е.н.

Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського

м.Київ, Україна

Хімічна промисловість - одна з найбільших складових сучасної економіки України. Вона має 37 секторів, на підприємствах яких випускають майже 4,5 тисячі найменувань хімічних продуктів. Комплекс хімічних виробництв виготовляє продукцію для всіх основних галузей промисловості та сільського господарства також сфери побутового обслуговування та інших сфер діяльності. Він істотно впливає на рівень і темпи розвитку економіки в цілому. Від його розвитку, значною мірою залежить науково-технічний прогрес.

Індекс виробництва галузевої продукції в січні-жовтні 2019 року склав у виробництві хімічних речовин та хімічної продукції 110,5%. Індекс промислового виробництва визначається у вигляді відношення поточного обсягу до обсягу виробництва в попередньому періоді(в грошовому вираженні). Методологія визначення індексу формується на використанні даних про динаміку виробництва видів продукції.

Приріст товарного виробництва в основній хімії (102,7%) забезпечив другий квартал, оскільки в першому кварталі поточного року спостирігався спад майже в 13%. Так наприклад, у серпні 2019 року приріст товарного виробництва хімічних речовин та хімічної продукції склав 106,7%. Приріст відбувся виключно за рахунок відновлення виробництва продукції основної хімії. Зокрема, збільшився випуск азотовмісної групи продукції: синтетичного аміаку – 132%, азотної кислоти – 148,7% та відповідно нітрату амонію – 131,5%, карбаміду – %, КАС – 224,5%. [3.]

Індекс промислового виробництва 2019 р. (%)

2019	січень	лютий	березень	квітень	травень	червень	липень	серпень	вересень	жовтень	За рік
Вся промисловість	86,2	98,1	112,0	98,2	99,5	96,3	103,6	98,6	101,7	105,6	97,8
Виробництво хімічної продукції	79,0	104,2	139,4	99,5	98,7	96,2	102,7	106,7	95,4	97,5	110,5

Обсяги реалізації хімічної продукції в Україні в перших трьох кварталах 2019 року склали 60,4 млрд. грн, що становить у д.ц. 108% до аналогічного періоду минулого року (56,1 млрд. грн). Якщо дивитись на інфляційну складову (ріст відпускних цін товаровиробників хімічної продукції в названий період склав 105-106%) тоді робимо висновки, що обсяги реалізації хімічної продукції у поточному році близькі до обсягів аналогічного періоду 2018 року.

Підприємства хімічної промисловості за своїм експортним потенціалом посідають в Україні значне місце, близько 8-9% .Обсяги експорту хімічної

продукції з України у січні-червні 2019 року склали 789,12 млн. дол. США , що порівняно з аналогічним періодом попереднього року зменшились на 4% (823,12 млн. дол. США). Темп спаду експортних поставок у другому кварталі 2019 року дещо знизився (у першому кварталі він становив лише 16%).

Були встановлені основні тенденції розвитку хімічної промисловості України в умовах глобальної економічної кризи, а саме: подальше погіршення фінансово-економічного стану підприємств; погіршення технічного та технологічного стану виробництва; збільшення кількості деформаційних процесів у галузевій структурі виробництва; недостатня гнучкість і ринково-просторова орієнтація підприємств; зменшення впливу науково-технічного та інноваційного складників розвитку галузі.

Аналізуючі чиники впливу на хімічну промисловість України, робимо висновок , що основною проблемою є наявність розриву з розвитком світового ринку хімічної продукції, а це в перспективі може досягти критичного стану, та як наслідок поступової втрати існуючих позицій і відставання у формуванні нових конкурентоздатних позицій (через високу енергоємність, граничний рівень завантаження потужностей, технологічну відсталість і високий ступінь зношення основних фондів, інфраструктурні та ресурсно-сировинні обмеження, низьку інноваційну активність підприємств вітчизняного хімічного комплексу, недостатню ефективність інвестиційного процесу). Потрібно розробити принципово іншу, а саме неоіндустріальної стратегію розвитку хімічної галузі України, спрямовану на модернізацію застарілого виробничого комплексу на засадах енергоефективності, інноваційної складової та конкурентоспроможності. Серед позитивних чинників розвитку хімічної промисловості слід визначити наступні: сприятливі зовнішні цінові показники на добрива; консолідація виробництва азотних добрив; зростання попиту на внутрішньому ринку.

Оскільки хімічна промисловість на сучасному етапі є найбільш динамічною галуззю світової економіки, хімічна продукція виступає найважливішим елементом інновацій. Необхідно впроваджувати європейські методи оцінки економічного та екологічного контролю хімічного виробництва,

бажано ще на початкових стадіях наукової розробки, що дозволило уникнути стадії знищення та переробки шкідливих побічних продуктів. Серед соціально-економічних чинників впливу нагалузь слід виокремити наступні: сприяння збереженню робочих місць і залучення кваліфікованих виробничо-технічних та науково-технічних кадрів; створення близько 30тис.нових робочих місць у різних секторах галузі за рахунок розширення і оновлення виробництва; покращення вікової структури виробничо-проомислового та науково-технічного персоналу; збільшення заробітної плати та покращення соціального захисту працівників галузі.[1.]

Отже, реалізація перелічених напрямів для подальшого розвитку хімічної промисловості України потребує розробки відповідного організаційно-економічного механізму, економіко-математичних моделей для розрахунку тенденцій та отримання рекомендацій, котрі могли б впроваджуватись на підприємствах хімічної промисловості.

Література:

1.Gladkykh D. European Chemical Industry Competitiveness: Historical Trends and Development Prospects / D. Gladkykh // Baltic Journal of Economic Studies. – № 1. – Riga. – 2015. – P. 62–67. (0,7 д.а.)

2. Державна служба статистики України

3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОГО ПЕРІОДУ УКРАЇНИ Л. П. Коваль

4. Глобальні та національні проблеми економіки Шевцова Г.З.

УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНОЮ ЗАБОРГОВАНІСТЮ БАНКУ

Давидюк А.С.
студентка III курсу факультету фінансів, 2 групи
Науковий керівник: Брегеда О.А.
к.е.н., доцент кафедри банківської справи
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет
імені Вадима Гетьмана»

Управління кредитною діяльністю банку є одним із основних напрямів досліджень у банківських установах, адже кредитування завжди було й залишається пріоритетною економічною функцією банків. У зв'язку з цим слід відмітити, що значна проблемна заборгованість в кредитному портфелі банків може призвести не тільки до фінансових втрат, а й до погіршення іміджу тих банків, для яких проблема повернення прострочених кредитів є найгострішою.

Зазвичай у структурі банківських операцій на кредитні припадає близько 70 %, які характеризуються концентрацією високого рівня як доходу, так і ризику[3]

Причини виникнення проблемної заборгованості можна поділити на зовнішні та внутрішні. До зовнішніх (макроекономічних) факторів можна віднести:

- загальний фінансово-економічний стан країни і регіону, в якому банк здійснює свою діяльність;
- рівень захисту економічних інтересів банківської системи і кожного окремо взятого банку, передбачений законодавством країни;
- діюча податкова система і рівень оподаткування;
- середній рівень кредитоспроможності позичальників;
- інші зовнішні фактори, включаючи події, що носять форс-мажорний характер (зокрема, дефолти платежів по зобов'язаннях держави) [2, с. 233].

Усі ці фактори визначають макроекономічну складову ризику неповернення кредитів і відповідно регіональну складову величини показника питомої ваги простроченої заборгованості.

Внутрішні ж чинники виникнення проблемної заборгованості пов'язані з діяльністю самого банку:

- недостатня кваліфікація персоналу та система перепідготовки кадрів;
- неповна та недостовірна інформація про позичальника;
- недостатньо продумана та розроблена кредитна політика банку;
- неякісна оцінка кредитоспроможності позичальника;
- помилки при структуруванні кредиту (щодо терміну, суми, процентів);
- недоврахування у кредитному договорі інтересів банку;
- помилки при оцінюванні забезпечення кредиту;
- недостатній рівень контролю за позичальником після видачі кредиту;
- перевищення службових повноважень працівниками банку [2, с. 234].

Проблемні кредити – одна з головних перешкод для відновлення кредитування в Україні. У світі її зазвичай усувають, використовуючи серед іншого добровільну позасудову реструктуризацію боргу, у процесі якої умови кредитування змінюють так, щоб життєздатний позичальник зміг відновити платоспроможність. Це дає змогу уникнути неминучих витрат часу та ресурсів на судову тяганину, якщо реструктурувати борг за загальними правилами. Закон “Про фінансову реструктуризацію” створив аналогічний механізм в Україні[1].

Інструмент позасудової добровільної реструктуризації передбачає можливість для банків та позичальників домовитися про нові умови кредиту, які дадуть змогу підприємству відновити повноцінну діяльність. Подібна практика була поширена в країнах Азії після кризи 1990-х. Вона поєднувала принципи Лондонського підходу (London Approach) та INSOL11. В Україні потреба реструктурувати кредити виникла через кризу 2008 року, а протягом останніх трьох років постала особливо гостро. Відповідно до діагностики, проведеної НБУ, частка проблемних кредитів у портфелі банків становить близько 53%. Закон України № 1414-VIII “Про фінансову реструктуризацію”, що вступив у дію 19.10.2016, створив механізми для того, щоби задовольнити цю потребу. Він є результатом консенсусу учасників фінансового ринку та експертів Світового банку, ЄБРР, МВФ й увібрав найкращі світові практики.

Закон не визначає параметрів планів реструктуризації, розміру відсоткових ставок чи обсягу зобов'язань, який підлягає реструктуризації, залишаючи ці питання повністю на розсуд кредиторів та позичальників[1].

Отже, ефективна організація управління проблемними кредитами в банках України набуває у даний час особливо важливого значення та необхідності розробки нових підходів до визначення оцінки проблемних кредитів та кредитоспроможності позичальника.

Література:

1. НБУ. Звіт про фінансову стабільність. Випуск 2. – Режим доступу:<http://www.bank.gov.ua>

2. Банківські операції: підручник – 3-тє вид., перероб. і доп. / [А. М. Мороз, М. І. Савлук, М. Ф. Пуховкіна та ін.]; за заг. ред. д-ра економ. наук, проф. А. М. Мороза. – К.: КНЕУ, 2008. – 608 с.

3. Герасименко Р. Проблемні позики та прогнозування їх частки в кредитному портфелі банку / Р. Герасименко, М. Дегтярьова // Вісник НБУ. – 2012. – №4. – С. 40 – 46.

УДК 658

Економічні науки

КРАУД-МАРКЕТИНГ – ПЕРСПЕКТИВНА ТЕХНОЛОГІЯ ПРОСУВАННЯ

Денисов С. В.,

магістрант кафедри

міжнародного маркетингу

ВНЗ «Університет імені Альфреда Нобеля»

м. Дніпро, Україна

Сьогодні підприємства у своїй діяльності не можуть керуватися звичайними методами просування товару як одним із інструментів комплексу маркетингу. Враховуючи вимоги сучасного ринкового простору, одним із головних завдань підприємства є швидке донесення бізнес-інформації до великої аудиторії та отримання її прихильності, і як наслідок збільшення обсягів реалізації товарів.

Одним із таких інструментів маркетингу є крауд-маркетинг. Під терміном крауд-маркетинг розуміється комплекс з технологій прихованого типу маркетингу, застосований на просторах глобальної мережі. У перелік інструментів такого методу входять: спілкування на форумах в якості учасників; розгорнуті рекомендації на сайтах в форматі запитань-відповідей; коментарі в новинних і тематичних статтях; публікації коментарів і відгуків до конкретного товару, послуги або матеріалу (фото, відео та інше).

Спираючись на вищезазначене, необхідно зауважити, що крауд-маркетинг є сучасною і керованою версією експертної служби з розповсюдження інформації або сарафанного радіо. За рахунок саме такого підходу досягається розповсюдження позитивної інформації про товар або послугу прямим каналом, а саме від споживачів до споживачів.

Отже, грамотно розміщена інформація просувається на сайті на сервісах типу «питання-відповідь», в коментарях до блогів або на сайтах відповідної тематики, форумах або сайтах з відгуками дозволяє уникнути ефекту нав'язування. Такий тип реклами виглядає як рекомендація знайомого або добре поінформованого в питанні, але не зацікавленого у продажу людини.

Разом з тим крауд-маркетинг, як особливий засіб просування та рекламування товару (послуги) не може бути застосований для компанії будь-якої спеціалізації. До таких компаній відносяться:

- організації, чії товари або послуги мають ситуативне застосування;

- компанії з вузьким профілем роботи, тобто якщо організація пропонує рідкісні товари або послуги. У таких випадках цільова аудиторія, як правило, сама знаходить таких продавців;

- підприємства, орієнтовані на великі замовлення, зокрема заводи, що виробляють промислове устаткування або важку техніку;

- регіональні підприємства, чия діяльність спрямована на задоволення потреб місцевих жителів (магазин або перукарня в спальному районі);

- виробники та розповсюджувачі продуктів першої необхідності та частого використання (хлібобулочні вироби, вода та інші);

реалізатори товарів або послуг, заборонених до розповсюдження і / або вживання.

Разом з тим крауд-маркетинг має ряд недолік, таких як усі процедури щодо впровадження та реалізації – не автоматизовані, наявність ризику у розкритті рекламної таємниці відкриття або коментаря.

Підводячи підсумок, варто зазначити, що при грамотному плануванні крауд-маркетингова програма дозволяє досягти значних результатів: збільшити трафік в рамках заданих запитів, поліпшити пізнаваність компанії (бренду, торгової марки), сформувані позитивний імідж продукції або послуг, покращити контрольний профіль сайту.

Література:

1. Зозульов О. В. Класифікація маркетингових комунікацій в епоху краудтехнологій / О. В. Зозульов, К. А. Полторак // Економіка підприємства: сучасні проблеми теорії та практики : зб. тез – Одеса, 2015. – С. 216–218.

2. Полторак К. А. Управління поведінкою споживача засобами краудмаркетингу/ К. А. Полторак // Ефективність підприємницької діяльності: маркетинговий аспект: зб. тез – К., 2015. – С. 105–107

УДК 657

Економічні науки

АУДИТ У РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ТА ПІДРЯДНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

Дідук В. В.

*студент обліково-статистичного факультету
Національна академія статистики, обліку та аудиту
м.Київ, Україна.*

Важко уявити сучасні економічні процеси без такої форми зовнішнього контролю як аудит. Наразі аудит є невід’ємним джерелом інформації для власників/засновників, поточних та майбутніх інвесторів, а також інших зацікавлених користувачів стосовно стану господарської діяльності на

підприємстві, а також його подальшої діяльності.

Важливим елементом для контролю являються розрахунки з постачальниками та підрядниками на підприємстві, оскільки підприємства вступають у взаємовідносини з постачальниками та підрядниками з приводу придбання запасів, основних засобів, отримання послуг тощо. Такі операції супроводжуються відповідними розрахунками. Постачальники (підрядники) – це підприємства, що відвантажують продукцію (виконують роботи, надають послуги) покупцям [1].

Мета аудиту розрахунків з постачальниками та підрядниками відповідно до міжнародних стандартів аудиту полягає у висловленні аудитором незалежної професійної думки щодо правильності відображення у звітності підприємства інформації про розрахунки з постачальниками та підрядниками. [1].

При аудиті розрахунків з постачальниками треба встановити наявність договорів поставки матеріально-технічних засобів, перевірити доцільність їх придбання, дотримання встановлених договором розрахунків. Особливу увагу слід звернути на своєчасність поставок, відповідність кількості та якості поставленої продукції вимогам договору, на використання підприємством своїх прав у разі порушення умов договору, правильність та обґрунтованість цін. У разі перевірки повноти і правильності оприбуткування отриманих від постачальника запасів, дотримання діючих цін і тарифів завданням аудитора є встановлення: наявності, достовірності та правильності оформлення договорів на доставку запасів; повноти та своєчасності оприбуткування запасів, що надійшли від постачальників; достовірності та законності розрахунків з постачальниками; дотримання строків позовної давності [2].

Кожний етап перевірки є надзвичайно важливим, оскільки прямо впливає на платоспроможність та фінансовий стан підприємства, а також може вплинути на достовірність відображених показників у фінансовій звітності та призвести до її викривлення. Тому аудитору слід з особливою уважністю та ретельністю проводити перевірку для того щоб найбільш точно та достовірно відобразити інформацію про розрахунки з постачальниками та підрядниками у аудиторському висновку.

Література:

1. Утенкова К.О. Аудит: навч. посібник / К.О. Утенкова. – К.: Алерта, 2011. – 408 с.
2. Білик М. Д. Організація і методика аудиту сільськогосподарських підприємств: підручник / М.Д. Білик. – К.: КНЕУ, 2003. – 628 с.

УДК 332.14

Економічні науки

МАРКЕТИНГОВІ СТРАТЕГІЇ СУЧАСНИХ МІСТ MARKETING STRATEGIES OF MODERN CITIES

Скрипник Наталія Євгенівна

к.е.н., доцент

*доцент кафедри економіки та управління
національним господарством*

(Skrypnyk Nataliia

Oles Honchar Dnipro National University)

Дробот А.С.

студентка групи ЕВ-19м-1

(Drobot Anna

Oles Honchar Dnipro National University)

*Дніпровський національний
університет імені Олеся Гончара*

Анотація. В статті розглянуто маркетинг як ринкову концепцію управління рівнем розвитку економічної системи міста в цілому. Застосування маркетингових механізмів і методик у багатьох сферах і на різних рівнях діяльності товариства сприяє перетворенню маркетингу з простої функції управління організацією в активний інструмент впливу на життя соціуму і кожної людини окремо.

Ключові слова: маркетинговий підхід, конкурентоспроможність міста, конкурентні переваги міста, чинники конкурентоспроможності, маркетинг міста, маркетингові інструменти.

Аннотация. В статье рассмотрен маркетинг как рыночная концепция управления уровнем развития экономической системы города в целом.

Применение маркетинговых механизмов и методик во многих сферах и на разных уровнях деятельности общества способствует превращению маркетинга с простой функции управления организацией в активный инструмент влияния на жизнь социума и каждого человека в отдельности.

Ключевые слова: маркетинговый подход, конкурентоспособность города, конкурентные преимущества города, фактор конкурентоспособности, маркетинг города, маркетинговые инструменты.

Summary. The article deals with marketing as a market concept for managing the level of development of the city's economic system as a whole. The use of marketing mechanisms and techniques in many spheres and at different levels of society (from individual to state) promotes the transformation of marketing from a simple function of managing the organization into an active tool for influencing the life of society and each individual.

Key words. marketing approach, competitiveness of the city, competitive advantages of the city, factors of competitiveness, marketing of the city, marketing tools.

Постановка проблеми. Відзначимо, що актуальність даного дослідження полягає в розкритті ролі концепції соціально-етичного маркетингу в сучасних умовах. Застосування даної концепції окремими суб'єктами економіки країни гарантує, що науково-технічний прогрес, ініційований маркетингом, розвивається в напрямку захисту здоров'я людей та навколишнього середовища. Таким чином, системне побудова маркетингу в рамках окремої організації здатне не тільки забезпечити її конкурентоспроможність, досягнення особистих цілей її власниками і співробітниками, але і зробити крок у бік високорозвиненої, відповідального і гуманного суспільства.

Конкуренцію міст досить часто називають «війною територій», яка перетворила їх у ринкових гравців, що володіють специфічним товаром (характеристики міста та соціальний капітал) та особливим інструментом його просування. М. Портер зазначає, що прояви територіальної конкуренції в останні десятиліття ХХ ст. стають настільки серйозними і значними, що

регіональні і місцеві органи влади вже не можуть їх не помічати або ігнорувати, а повинні «зрозуміти й оволодіти мистецтвом конкурентної боротьби» [5].

Активне використання маркетингового підходу в територіальному управлінні, оновлення та переорієнтація інструментів маркетингу міста актуалізується сучасними трендами процесів урбанізації, пов'язаними з посиленням конкуренції між регіонами, окремими населеними пунктами та їх пригородами за свій стійкий розвиток, за ринки збуту, за концентрацію капіталів та ідей, за інформаційні потоки, за вхід торговельних мереж, за розміщення ефективних та передових промислових об'єктів та закладів індустрії розваг (торговельно-розважальних центрів, аквапарків, спортивно-оздоровчих закладів), за кваліфіковану робочу силу (робітників, талановитих менеджерів, викладачів, лікарів), туристів та відвідувачів, а в умовах демографічної кризи, і за населення, для якого міста стають об'єктами порівняльного аналізу при виборі місця проживання, застосування своїх трудових, фінансових, інвестиційних, інноваційних, соціальних ресурсів.

Маркетингові інструменти виконують провідну роль у формуванні м'яких чинників конкурентоспроможності, таких як образ міста, його імідж в очах цільових аудиторій, цінова, інвестиційна, інноваційна, підприємницька, сервісна репутація, якість інститутів громадського сектора, якість навколишнього середовища. У зв'язку із зазначеним, ідентифікація чинників конкурентоспроможності міста, на основі маркетингового підходу, дозволить місту сформувати стійкі довготривалі переваги, спрямовані на підвищення привабливості муніципального продукту у порівнянні з іншими містами не тільки для жителів конкретного міста, але й для інших цільових груп – туристів, відвідувачів, інвесторів, населення та підприємців інших міст, суб'єктів регіонального, національного та міжнародного рівня.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання систематизації маркетингового інструментарію у межах управління розвитком міста знаходить своє відображення в працях таких закордонних вчених, як Ф. Котлер, Т. Марковський, А. Шромнік, М. Фльорек [6, 13, 14, 12]. Тією чи іншою мірою їх можна

зустріти також і в наукових доробках О.І. Карого, М.А. Окландера, А.П. Панкрухіна, К. Витковського, В.В. Гомольської, О.В. Жердьової [5, 8, 10, 1, 2, 4]. Так, за Ф. Котлером комплекс заходів із залучення відвідувачів і резидентів, розвитку промисловості або експорту регіональних продуктів містить чотири великі групи: маркетинг іміджу, маркетинг привабливості, маркетинг інфраструктури і маркетинг населення [6, с. 75]. Основною метою маркетингу іміджу є створення, розвиток і розповсюдження, забезпечення суспільного визнання позитивного іміджу міста. Порівняно з іншими напрямками ця стратегія є недорогою, хоча і вимагає певних витрат. Основний акцент при застосуванні такої стратегії робиться на маркетингові комунікації, метою яких є демонстрація відкритості території для співпраці та інформування зовнішніх цільових груп впливу про місто, його переваги як для розвитку туризму, так і для ведення бізнесу.

Мета даної роботи - проаналізувати науково-методичну літературу щодо використання маркетингових стратегій у практиці сучасних міст.

Завдання роботи. Проаналізувати значимість маркетингових стратегій в сучасній місцевій економічній політиці:

визначити напрямки діяльності, конкретні заходи та маркетингові інструменти, які можна трансформувати в конкурентні переваги сучасних українських міст;

обґрунтування необхідності застосування маркетингового підходу в процесах формування, використання та розвитку конкурентних переваг міста.

Виклад основного матеріалу дослідження. Маркетингова стратегія міста - це документ, що є запорукою економічного зростання та процвітання міста в мінливих умовах сьогодення.

Це своєрідна реклама міста, його переваг та індивідуальних особливостей, шлях до вигідної промоції та позиціонування міста на міжнародній арені. Головна мета реалізації маркетингової стратегії - підвищення конкурентоспроможності міста, і як результат - залучення інвестицій, поповнення бюджету та зростання добробуту мешканців [2].

З погляду маркетингової концепції управління розвитком міста його можна розглядати як господарюючий суб'єкт, який формується на підставі місцевих ресурсів, пропонує і обмінює на чітко визначених засадах і у певних формах специфічні "територіальні товари" для визначеного 55 кола споживачів [5, с. 216]. Ці товари (послуги) об'єднані в системне ціле і являють собою певний продукт (міські блага, цінності), який і є предметом маркетингу міста. При цьому, чим більшим є місто, тим його продукт є складнішим, тісніше пов'язаним із місцевою синергією. Навпаки – чим меншим є місто, тим структурно простішою буде його пропозиція. У цьому випадку маркетингова діяльність зводиться до традиційного просування окремих його засобів як чинників розвитку, які дають змогу отримати конкурентну перевагу за рахунок матеріальних засобів [13, с. 111].

Розвиток малих міст більшою мірою пов'язаний з їх матеріальним характером, природними засобами, вигодами географічного розташування, аніж з „інтелектуальними продуктами”. Останні виробляють складні міські системи, які характеризуються інфраструктурою для інтелектуального розвитку. Цю інфраструктуру становлять вищі навчальні заклади, науково-дослідні інститути, технопарки, торговельні та виставкові площі, торгово-промислові палати, фінансові інституції, культурно-освітні установи тощо. Міським продуктом називаємо матеріальний або нематеріальний елемент широко трактованої функціонально-просторової структури міста, який стає предметом ринкового обміну, тобто робить місто товаром [13, с. 112].

Багато товарів міста є композицією матеріальних і нематеріальних елементів. Товаром міста може бути конкретне місце, місцевість, міська послуга або їх комплекс, а також ідея, яка стосується, наприклад, міського розвитку. Пристосування міста як товару до потреб потенційних його споживачів потребує багато часу як з технічного та організаційного, так і з правового поглядів.

При цьому саме поняття товару в цьому випадку є дуже широким і може містити конкретні цінності, які підлягають подальшій модифікації та модифікація

яких у майбутньому не є можливою з об'єктивного погляду. Цінності, модифікація яких не є можливою, становлять певний важко вимірюваний комплекс, що міститиме, зокрема, кліматичні умови, положення, природно-ресурсний комплекс, місткість ринку. Інші цінності, модифікація яких (частково або повністю) є можливою, складається з елементів, які можна визначити, оцінити і пристосувати до вимог споживачів (наприклад, інвесторів). Серед інших до таких належать: трудові ресурси, транспортні або організаційні можливості, які сприяють інвесторам розміщенню їх в конкретному місті.

У загальному вигляді місто як товар необхідно розглядати у якості набору конкретних цінностей, набуття ("купівля") яких розглядається потенційними їх покупцями як отримання певної вигоди. Умовно конкретні цінності можна згрупувати в комплекс загальних цінностей (див. рис. 1).

Рис. 1. Характеристика міста як товару*

Узагальнено автором на основі [13, с.126]

Отже, комплекс цінностей міста як товару містить цінність розташування, цінність вартості ресурсів, цінність концентрації ресурсів, цінність якості ресурсів та цінність партнерства.

Конкурентоспроможність міста характеризує можливість міста успішно конкурувати, і на нашу думку, з маркетингової точки зору виражається у спроможності виявляти, створювати та підтримувати кращі, порівняно з іншими містами, умови, ресурси, можливості та механізми для інвестицій, ведення бізнесу, навчання, туризму, проживання. Конкурентоспроможність міста забезпечується соціальною, діловою, інвестиційною, інноваційною, рекреаційною,

туристичною, освітньою, фінансовою привабливістю яка сприятиме встановленню довгострокових партнерських відносин з усіма цільовими аудиторіями. А.Маркушен досить лаконічно та незвично визначає конкурентоспроможність, як здатність бути «липким» («sticky») [3], привабливими для населення, капіталів та відвідувачів. Конкурентоспроможність міста виступає як узагальнююча оцінка його конкурентних переваг – особливих споживчих характеристик міста, «ексклюзивних цінностей» [7], які надають йому переваги в конкурентній взаємодії з іншими містами. Більшість учених пов'язує активне використання існуючих та розвиток потенційних конкурентних переваг з різноманітними чинниками, тими обставинами та умовами, які сприяють залученню в місто людських, фінансових, науково-технічних, матеріальних, інформаційних та інших ресурсів та підвищенню їх привабливості.

Усі ці чинники, в різних поєднаннях та різною мірою, впливають на розвиток регіонів та міст України: 1) ресурсні – сукупність матеріальних та нематеріальних елементів міста, які володіють ринковою цінністю або сприяють залученню уваги цільових споживачів до міста, підвищенню попиту на інші елементи міста та регіону, в який він входить. Ресурсні переваги є наслідком вигідного геополітичного положення міста, сприятливих кліматичних умов, наявності тих чи інших чинників виробництва (природні ресурси, виробничі фонди, робоча сила тощо).

Конкурентоспроможність міста визначається також конкурентоспроможністю фірм та підприємств, які розташованих на його території, успіх яких в конкурентній боротьбі, у свою чергу, залежить від розвитку продуктивних сил та ресурсного потенціалу міста. При цьому в статичній конкурентоспроможності можна оцінити станом господарства на конкретній території в поточний період, а ось в динаміці її слід розглядати як потенційні можливості міста. Місто яке за статистичними та рейтинговими показниками сьогодні займає найвищі позиції, одночасно може демонструвати тенденцію до зниження конкурентоспроможності, якщо взяти до уваги наміри цільових аудиторій: населення, відвідувачів, бізнесу. Дж.Сакс [36] конкурентоспроможність саме і визначає як можливість

приспосуватися до змінних умов з погляду утримання або поліпшення позиції серед конкурентів. 2) технологічно-інноваційні – накопичений ресурс знань, креативні, висококваліфіковані й освічені кадри, нові технології та інновації, інвестиції в нову технологію і в людський капітал, економічне середовище, сприятливе для виникнення і дифузії нововведень і технологічного розвитку [20]. На думку М. Портеру, «національне процвітання не зростає просто з природних ресурсів, наявної робочої сили і національної валюти, як це наполегливо затверджується в класичній економіці. Конкурентоспроможність території залежить від здатності її промисловості вводити нововведення і модернізуватися» [2].

З маркетингової точки зору, ми б додали в цей перелік сучасну інфраструктуру міста – інформаційно-комунікаційну (засоби зв'язку та комунікацій), логістичну (ефективна система управління потоковими процесами в межах міста, наявність логістичних центрів, автострад, міжнародного аеропорту, міждержавного залізничного сполучення тощо), міську інфраструктуру (житло, дитячі дошкільні установи, загальноосвітні школи, медичні установи, об'єкти культури, торгівлі, побутового обслуговування, спортивні установи тощо, тобто об'єкти забезпечення населення нормальними умовами життєдіяльності, а також соціального захисту [3]) та інституційний розвиток ринкових відносин (якість місцевої банківської системи, ефективність ЖКХ та ринку нерухомості), інноваційну (технопарки та наукові парки), адміністративно-управлінську («супермаркети муніципальних послуг», дозвільні офіси, «єдине вікно» тощо). І відносимо ми їх до цієї групи, а не до попередньої, в силу розуміння їх не як фізичних об'єктів, як елементів забезпечення технології створення муніципального продукту.

Компетенція маркетингової політики розподілу міста полягає у визначенні її завдання, що полягатиме у побудові такої системи фізичного доступу до пропозиції мегатовару міста, яка у найефективніший спосіб робитиме його доступним потенційним користувачам: як за місцем, так і за часом. Таку систему формують як орган місцевого самоврядування через власні функціональні підрозділи, так і незалежні організації, які із значним ступенем умовності можна віднести до посередників, а саме:

– туристичні агентства, туроператори, які безкоштовно поширюють інформацію про привабливі туристичні об'єкти. Ці організації власними силами можуть розробляти інформаційні матеріали про певне місто, проводити заходи, пов'язані з рекламою певної території, місцевих виробників товарів і послуг тощо. Їхньою роллю в маркетингу міста, окрім іншого, є посередництво у пропонуванні міського туристичного субпродукту;

– агентства місцевого (міського) розвитку – головною метою діяльності цієї інституції є сприяння економічному розвитку певного міста, створення її привабливого інвестиційного іміджу, пошук і залучення інвестицій в місто. Діловими партнерами агентства є місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, різноманітні навколо підприємницькі структури та безпосередньо господарюючі суб'єкти;

– торгово-промислові палати – юридично незалежні, неприбуткові бізнесові членські організації, створені для представництва різноманітних інтересів їх членів на місцевому, регіональному, національному та на міжнародному рівнях. Вони є важливим каналом комунікації між державною та місцевою владою, публічними інституціями та приватними підприємцями. Одночасно зі своєю роллю захисту інтересів бізнесу, більшість палат також надають цілу низку необхідних комерційних та інформаційних послуг, спрямованих на підтримку розвитку підприємств, сприяння інвестиціям і розвиток міжнародної торгівлі.

Інструментарій маркетингової політики просування в маркетингу міста є подібним до того, який застосовується у маркетингу товарів широкого вжитку і містить такі складові, як реклама, прямий маркетинг, зв'язки з громадськістю та стимулювання збуту. Особливістю ж його у сфері маркетингу міста є те, що канали комунікацій залежно від адресатів матимуть переважно масовий характер (як це є у випадку цільової групи впливу "туристів") або ж навпаки – вибіркового (у випадку, коли адресатом маркетингових комунікацій є бізнес-аудиторія: потенційні інвестори і господарюючі суб'єкти, що діють у місті).

Висновки та перспективи подальших досліджень. Застосування маркетингового підходу до визначення чинників та формування конкурентних

переваг міста відображає тенденції в сучасних умовах.

Про це свідчать як наукові напрацювання, які з'являються в цій сфері, так і практичний досвід: в структурі управління виконавчих комітетів багатьох місцевих рад з'являються відділи (департаменти) маркетингу, реклами, зв'язків з громадськістю, підрозділи, до функціональних обов'язків яких входить сприяння залученню інвестицій до місцевої економіки. Проте в органах місцевого самоврядування сьогодні все ще відсутній системний підхід до трактування маркетингової діяльності. Тому можна зазначити, що це питання вимагатиме розв'язання. Перспективою для подальших наукових досліджень та практичних розробок є розроблення такого управлінського механізму, який би дав змогу поставити всю маркетингову діяльність на рівні міста на системну основу.

Література:

1. Беленький П. Дослідження проблем конкурентоспроможності / П. Беленький // Вісник НАН України. – 2017. – № 5. – С. 8-18.
2. Буднікевич І. Муніципальний маркетинг: теорія, методологія, практика : монографія / І. Буднікевич. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2012. – 645 с.
3. Буднікевич І. М. Фактори формування якості життя міського населення / І. Буднікевич, Н. Філіпчук // Схід. – 2011. – № 1 (108). – С. 186-191.
4. Буняк Н. М. Формування маркетингової стратегії розвитку регіону та механізми її реалізації : дис. ... канд. екон. наук : 08.10.01 / Буняк Надія Михайлівна. – Л., 2016. – 220 с.
5. Вакуленко В. Міський маркетинг як інструмент стратегічного планування економічного розвитку міста / В. Вакуленко // Управління сучасним містом. – 2012. – № 4-6. – С. 92.
6. Василенко В. Н. Конкурентоспособность регионов: истоки, оценки и перспективы : монография / В.Н. Василенко, О.Ю. Агафоненко, В.Е. Будяков. – Донецк : ООО «Юго_Восток, Лтд», 2018. – 363 с.
7. Визгалов Д. Развитие российских городов: виды на будущее / Д.Визгалов // Маркетинг городов и регионов. – М. : СМД, 2010. – 135 с.

8. Гапоненко А. Н. Конкурентноспособность экономических организаций как основа социального и экономического роста : (социологический анализ управленческого опыта российских фирм) : дис. ...канд. социол. наук : 22.00.08 / Гапоненко Анастасия Николаевна. – М., 2017. – С. 7

9. Герасимчук З. В. Маркетинг міста як об'єкта для реалізації інвестиційних проектів у ЖКГ. [Електронний ресурс] / З. В. Герасимчук, О. В. Ореховська. // Збірник наукових праць ЧДТУ. – 2018. – Випуск 21. Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpchdtu/2018_21_2/articles/29_Gerasimchuk.pdf.

10. Герасимчук З. В. Особливості маркетингового управління містом / З. В. Герасимчук, О. В. Драченко // Збірник наукових праць. Луцький державний технічний університет. Випуск 5 (18). – Ч. 1. – Луцьк, 2008. – 376 с.

11. Глинський Н. Ю. Маркетингова концепція економічного розвитку малих і середніх міст : автореф. дис. на здоб наук. ступ. канд. екон. наук : спец: 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» / Н. Ю. Глинський. – Луцьк, 2010. – 20 с.

12. Гомонай-Стрижко М. В. Реструктуризація територіально-виробничих утворень великого міста : монографія / М. В. Гомонай-Стрижко. – Л. : [Ін-т регіональних дослідж. НАН України], 2009. – 185 с.

13. Гудзь П. В. Маркетинговое управление обеспечения конкурентного преимущества курортного города / П. В. Гудзь [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.euroway.berdyansk.net/nauka_konf8-3.doc.

14. Дейнека О. І. Маркетингове забезпечення економічного розвитку регіону : автореф. дис... канд. екон. наук: 08.00.05 «Розвиток продуктивних сил і регіональна економіка» [Електронний ресурс] / О. І. Дейнека; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2008. – 20 с.

15. European Commission, Regional Innovation Strategies under the European Regional Development Fund Innovative Actions 2000-2002. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/innovation/pdf/guide_ris_final.pdf.

Referefces:

1. P. Belenkiy Research of competitiveness problems / P. Belenkii // Bulletin of the National Academy of Sciences of Ukraine. - 2017. - № 5. - P. 8-18.
2. Budnikovich I. Municipal marketing: theory, methodology, practice: monograph / I. Budnikovich. - Chernivtsi: Chernivtsi Nat. Univ., 2012. - 645 p.
3. Budnikovich IM Factors of formation of quality of life of urban population / I. Budnikovich, N. Filipchuk // East. - 2011. - № 1 (108). - pp. 186-191.
4. Bunyak NM Formation of marketing strategy for the development of the region and mechanisms for its implementation: diss. ... Cand. econom. Sciences: 08.10.01 / Bunyak Nadezhda Mikhailovna. - L., 2016. - 220 p.
5. Vakulenko V. Urban marketing as a tool for strategic planning of economic development of the city / V. Vakulenko // Management of the modern city. - 2012. - № 4-6. - P. 92.
6. VN Vasilenko Competitiveness of regions: sources, estimates and prospects: monograph / VN. Vasilenko, O.Yu. Agafonenko, V.E. Budyakov. - Donetsk: Yugo_Vostok, Ltd., 2018. - 363 p.
7. Vizgalov D. Development of Russian cities: views for the future / D. Vizgalov // Marketing of cities and regions. - M.: SMD, 2010. - 135 p.
8. Gaponenko AN Competitiveness of economic organizations as the basis of social and economic growth: (sociological analysis of management experience of Russian firms): diss. ... Cand. social. Sciences: 22.00.08 / Gaponenko Anastasia Nikolaevna. - M., 2017. - P. 7
9. Gerasimchuk ZV Marketing of the city as an object for the implementation of investment projects in housing and communal services. [Electronic resource] / ZV Gerasymchuk, OV Orekhovska. // Collection of scientific works of ChSTU. - 2018 - Issue 21. Access Mode: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znpchdtu/2018_21_2/articles/29_Gerasimchuk.pdf.
10. Gerasymchuk ZV Features of marketing management of the city / ZV Gerasimchuk, OV Drachenko // Collection of scientific works. Lutsk State Technical University. Issue 5 (18). - Part 1. - Lutsk, 2008. - 376 p.

11. Glinsky N. Yu. Marketing concept of economic development of small and medium-sized cities: abstract. diss. for the sciences. stupa. Cand. econom. Sciences: Specialty: 08.00.05 "Development of productive forces and regional economy" / N.Yu. Glinsky. - Lutsk, 2010. - 20 p.

12. Gomonay-Strizhko MV Restructuring of territorially-productive formations of a big city: monograph / MV Gomonay-Strizhko. - L.: [Institute for Regional Studies. NAS of Ukraine], 2009. - 185 p.

13. PV Gudz, Marketing Management of the Competitive Advantage of a Resort City / PV Gudz [Electronic resource]. - Access mode: http://www.euroway.berdyansk.net/nauka_konf8-3.doc.

14. Deineka OI Marketing support for economic development of the region: abstract. dissertation ... Cand. econom. Sciences: 08.00.05 "Development of productive forces and regional economy" [Electronic resource] / OI Deineka; NAS of Ukraine. Inst-t region. research. - L., 2008. - 20 p.

15. European Commission, Regional Innovation Strategies under the European Regional Development Fund Innovative Actions 2000-2002. [Electronic resource]. - Access mode: http://ec.europa.eu/regional_policy/archive/innovation/pdf/guide_ris_final.pdf.

ЦИФРОВА ЕКОНОМІКА: СТАНОВЛЕННЯ В УКРАЇНІ І У СВІТІ ТА ВЛИВ ЇЇ НА ХІМІЧНУ ГАЛУЗЬ

Дундуков П.О.

студент гр.ХЕ-61, ХТФ

*Науковий керівник **Покровська Н.М.к.е.н.***

Національний технічний університет України

«Київський політехнічний інститут

імені Ігоря Сікорського»

м.Київ, Україна

Сучасні соціально-економічні перетворення в глобальному контексті не можуть виникати самі по собі, вони є наслідком тих змін, що відбуваються з економікою протягом багатьох десятиліть, а значить, розрахувати періодичність таких змін, можливо спрогнозувати перспективу розвитку, як суспільства в цілому та зокрема економічного розвитку.

Згідно теорії "довгих хвиль" М. Д. Кондратьєва, сучасний світ знаходиться в п'ятому технологічному укладі (1980-2040 рр.), ядром технічного прогресу якого є електронна промисловість, обчислювальна, оптико-волоконна техніка, програмне забезпечення, роботобудування та інформаційні послуги. За найоптимальнішими прогнозами, сьогоднішній етап – перехідний від знижувального до підвищувального періоду хвилі. В свій час М. Д. Кондратьєв зазначав, що на стадії піднесення хвилі характеризують нестабільність в суспільстві, а саме: політичні проблеми, революції, соціальні збурення тощо, що також підтверджує, що ми живемо саме в цей період хвилі. Виходячи з цього, при побудові механізму і системи регулювання економіки необхідно брати до уваги та враховувати часовий фактор, спостерігати за розвитком кризових явищ, оскільки такі заходи дадуть можливість скоротити витрати на відновлення рівноваги і замінити одну парадигму на іншу – більш ефективну, що сприятиме подоланню кризи [1].

Якщо ж більш детально означити сьогоднішній економічний напрям, - це неоекономіка, що, зароджується за визначенням [2, с. 18], трактується як

постіндустріальна стадія розвитку економічної системи, фундаментальними теоретичними конструкціями якої є інформаційна, інноваційна, знаннєва, цифрова, мережева економіка.

Європейському Союзу розвитку інформаційних технологій надають пріоритет та мать навіть профільного комісара з питань цифрової економіки і суспільства. При підготовці створення Цифрового Співтовариства в Україні особлива увага звертається на те, що цифрова економіка залишається сферою з нерозкритим потенціалом в Україні та особливо це стосується хімічної галузі. Проблемою автоматизації хімічної промисловості є брак інформації про протікання високо-складних технологічних процесів хімічної промисловості, а також труднощі при зіставленні наявних даних для проведення якісного аналізу діяльності підприємства хімічної промисловості з метою оптимізації його роботи.

Таблиця 1

Визначення категорії "цифрова економіка"

Donald Tapscott [4]	Цифрова економіка – економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій
Hopstone Kayiska Chavula, Abebe Chekol [5]	Цифрова економіка – економіка, яка заснована на електронних товарах і послугах, вироблених за допомогою електронного бізнесу і торгівля якими ведеться за допомогою електронних засобів.
Alexandru Tugui [6]	Цифрова економіка – створення мережі господарюючих суб'єктів, шляхом потоку і процесу "оцифровки" об'єктів і шляхом створення та обміну цифровими активами (віртуальними активами) на тлі фізичного розширення і розвитку Інтернету.
Alexandru Tugui [7]	Цифрова економіка – конкретна економічна форма прояву виробництва товарів і послуг в якій домінують цифрові технології, де інформаційні потоки функціонально залежать від ІКТ (Інформаційно-комунікаційних технологій)
Войнареко М. П., Скоробогата Л. В. [2]	Цифрова економіка передбачає, що всі економічні процеси (за винятком виробництва товару) протікають незалежно від реального світу. Товари та послуги не мають фізичного носія, та є "електронними".

Кіт Л. З. [9]	Цифрова економіка – трансформація всіх сфер економіки завдяки перенесенню інформаційних ресурсів та знань на комп'ютерну платформу з ціллю їх подальшого використання (включаючи там, де це можливо) на цій платформі
---------------	---

Адаптація законодавчої бази України до стандартів ЄС у цифровій сфері сприятиме зростанню використання автоматизованих систем для хімічних підприємств що дозволить в майбутньому інтегруватися до глобального цифрового ринку, адже зі своїм висококваліфікованим людським капіталом Україна займає провідну позицію у сфері інформаційно-комунікаційних технологій. Більше того, Україна здатна стати не лише європейським "SoftwareHub", але й країною-експортером власних цифрових продуктів та послуг в тому числі програмних продуктів для хімічних підприємств.[3]

Дослідження, що проводяться з використанням цифрової економіки, мають можливість швидко адаптуватися в реальній економіці і дати можливість хімічній галузі скоріше знайти вихід з кризового стану, в який вона потрапила в наслідок періоду спадної хвилі світового економічного розвитку.

Інноваційний розвиток хімічної галузі сконцентрований в основному на рівні обмеженої кількості підприємств та мало відчутних системних змін на рівні хімічної галузі в цілому, відсутності конструктивної підтримки з боку держави, направленої на реалізацію системних заходів по виведенню хімічної галузі із кризи. Динаміка зниження індексів капітальних інвестицій в хімічну промисловість у 2018 році була найвищою серед усіх галузей промисловості.

Незважаючи на слабкість інституційної бази для розроблення довгострокової стратегії розвитку галузі, робочий проект Стратегії розвитку хімічної промисловості на період до 2030 року у 2018 році був розроблений.

Література:

1. Кон'юнктура товарних ринків / Укл.: В. В. Кузяк, Ю. Я. Добуш, 2013. [Електронне видання] – Режим доступу: nebotan.info/conditions/kondratieff.php
2. Войнаренко М. П. Мережеві інструменти капіталізації інформаційноінтелектуального потенціалу та інновацій/ М. П. Войнаренко, Л. В. Скоробогата //

Вісник Хмельницького національного університету. – Економічні науки. – 2015. – № 3. – Т. 3. – С. 18-24.

3. Цифрове Співтовариство: Україна та ЄС готують спільний проект в сфері цифрового ринку / Європейська правда. – 1 липня 2016 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2016/06/29/7051397/>.

4. Tapscott, Donald. 1996. The Digital Economy. McGraw-Hill.

5. Information communication technology policy / Hopestone Kayiska Chavula, Abebe Chekol, UNECA, 2011.

6. Calm Technologies as the Future Goal of Information Technologies / / AlexandruTugui, Encyclopedia of Multimedia Technology and Networking, 2009.

7. Meta-Digital Accounting in the Context of Cloud Computing / Alexandru Tugui, : Encyclopedia of Information Science and Technology, Third Edition, 2015.

УДК 331

Економічні науки

ПРЕМІЮВАННЯ ПРАЦІВНИКІВ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Жабур О. В.

*студентка економічного факультету
Ужгородський національний університет*

м. Ужгород, Україна

Науковий керівник: Костьов'ят Г.І.

к.е.н., викладач

Мотивація персоналу – одна з найважливіших функцій керівників і власників бізнесу, адже здебільшого саме від морального духу працівників залежить результат їх роботи. Вміння керівництва підприємства сприяти розкриттю творчих здібностей працівників є важливим і ефективним способом мотивації їх діяльності.

Одним із методів успішного функціонування і розвитку підприємств є заохочення працівників у вигляді премій. Практика показує, що преміювання є одним із найбільш мотивуючих і часто застосовуваних засобів забезпечення

ефективного виконання працівником своєї трудової функції.

У сучасних умовах роль премій обумовлена наступними обставинами [3, с.213]:

1. Премії дають змогу мотивувати працівників на високопродуктивну працю, пов'язуючи рівень і приріст їхньої заробітної плати з конкретними результатами праці. Зокрема, системи преміювання відіграють важливу соціальну роль та у поєднанні з іншими елементами заробітної плати спонукають працівників до творчого ставлення до праці.

2. Премії забезпечують підвищення колективної та індивідуальної мотивації персоналу у виконанні і перевиконанні встановлених планових завдань, підвищення ефективності праці.

3. Виплата премій дає змогу узгоджувати приріст середньої заробітної плати з покращенням праці працівників.

Преміювання виконує функції забезпечення зацікавленості працівників у результатах праці. Преміювання працівників повинно бути організовано так, щоб розмір премій безпосередньо залежав від величини трудового внеску премійованого працівника чи колективу у результати роботи підприємства для заохочення високоякісної праці, ініціативи та творчого ставлення до справи.

Для того, щоб преміювання дало результати, кожен працівник має чітко розуміти, за що він отримав премію та виконання яких завдань дозволить йому розраховувати на неї в майбутньому. У протилежному випадку преміювання сприймається персоналом як елемент лотереї й не призводить до очікуваного керівництвом підвищення мотивації [2].

Матеріальне стимулювання на більшості підприємств України, не відповідає вимогам ринкової економіки. Системи стимулювання як правило застарілі, вони формувалися в період швидкого росту обсягів виробництва за рахунок екстенсивних факторів при відсутності конкуренції.

Відомо також, що система преміювання не виконує стимулюючої функції, якщо розмір премії занадто низький. Для України мінімальною вважається премія у розмірі 20% від основної заробітної плати, хоча в країнах Західної Європи премія в розмірі 5% вважається нормальною і цілком виконує

покладені на неї завдання, 20-30% сплачується у разі досягнення працівником значних досягнень [1].

Порівнюючи підприємства України з європейськими підприємствами можна відмітити деякі особливості.

Розглядаючи французьку систему, оплата праці має розширене використання накопичувального преміювання (за підсумками роботи працівника та підприємства за один, три, п'ять років). Цікаво, що розмір такого преміювання залежить від оцінки ефективності діяльності працівника; а у разі відсутності на роботі більше трьох днів на місяць надбавка суттєво скорочується.

Щодо Німеччини, необхідно відмітити, що премій в чистому їх виді немає. Адже більшість підприємств мають великі спеціальні програми для працівників, які гармонійно доповнюють державну систему соціального забезпечення.

У Великобританії існує дві модифікації системи оплати праці: грошова й акціонерна. Відтак здійснюється часткова оплата акціями. Деякі компанії застосовують систему нарахування зарплати, що повністю залежить від прибутку компанії, а отже мотивація діяльності працівників забезпечується сама по собі: чим більший прибуток, тим більші доходи працівників [5].

У практиці діяльності вітчизняних підприємств грошова винагорода залишається значним стимулом для більшості працівників. Проте її застосування керівництвом підприємства може бути ускладнене тим, що при переході до вищого рівня доходу спрацьовує ефект заміщення: працівник починає скорочувати пропозицію своєї робочої сили; готовність працювати більше при підвищенні оплати праці в нього знижується[4]. В такому разі, при невиконанні трудових обов'язків чи порушенні трудової дисципліни може мати місце депреміювання (якщо працівник отримує регулярні премії, було б доцільно на певний період позбавити його таких премій).

Отже, із вищезазначеного, мотивація відіграє важливу роль у підвищенні ефективності праці. Одним з найважливіших методів впливу на ефективність трудової діяльності персоналу і всієї організації в цілому є мотивація, заснована на оплаті праці.

Необхідно також врахувати, що будь-які зміни можуть мати як позитивні, так і негативні наслідки для всіх суб'єктів преміювання. Для досягнення найкращого ефекту від преміювання, його слід здійснювати виключно за результатами діяльності працівників. Адже необхідно пам'ятати про розмір додаткових виплат, враховуючи, що такі заохочення не повинні приносити збитки для організації.

Щодо керівників підприємств слід також приділяти значення нематеріальним стимулам: формуванню організаційної культури підприємства, розробці системи публічного морального заохочення та ін. Це дозволить істотно підвищити ступінь задоволеності персоналу своєю роботою, вибудувати дружні відносини в колективі, що позначиться на підвищенні продуктивності праці.

Література:

1. Баранов В.В. Проблеми організації ефективного преміювання на промисловому підприємстві / В.В. Баранов // Наукові праці КНТЕУ, Економічні науки. – 2010. – № 17.

2. Данилова Е. Типичные ошибки при создании системы мотивации Е. Данилова. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.cfin.ru/management/people/motivation/motivation_mistakes.shtml.

3. Калінін А. М. Організація ефективної системи преміювання персоналу сучасного підприємства / А. М. Калінін // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2014. - Вип. 1. - С. 210-218. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_29.

4. Хорошильцева Н. Исследование структуры мотивации специалистов при построении системы оплаты труда Н. Хорошильцева. [Електронний ресурс]. – Режим доступу :<http://www.cfin.ru/management/people/horosh.shtml>.

5. Чекалова К. Формула заробітної плати за кордоном К. Чекалова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://info.uz.ua/analitika/zalozhnykiv-vivchayut-zarubizhniy-dosvid-oplati-pratsi>.

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ЕФЕКТИВНОГО УПРАВЛІННЯ СФЕРОЮ ТУРИЗМУ У СІЛЬСЬКИХ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

*Задворний С. І.,
викладач кафедри географії України і туризму
Тернопільський національний педагогічний
університет ім. В. Гнатюка
м. Тернопіль, Україна*

Сучасні процеси реформування адміністративно-територіального устрою та системи місцевого самоврядування в Україні посприяли передачі значної частини управлінських повноважень на місцевий рівень. Це стало позитивним поштовхом для соціально-економічного розвитку територій на локальному рівні. Водночас перед новоутвореними об'єднаними територіальними громадами опинилася ціла низка завдань стосовно розвитку тієї чи іншої сфери економіки в рамках власної управлінської діяльності. Однією із найбільш багатогранних, поліфункціональних та водночас прибуткових видів економічної діяльності у цьому контексті залишається туристична сфера. У світових реаліях активного розвитку локальних територіальних спільнот людей туризм виступає дієвим механізмом підвищення рівня фінансово-економічної спроможності таких утворень. Тому до туристичної сфери повинно бути забезпечене особливе ставлення в рамках формування загальної концепції управління об'єднаною територіальною громадою.

В регіонах України формування перших об'єднаних територіальних громад розпочалося у 2015 р. Стартові позиції у кожного із учасників цього добровільного процесу були різні. Це стосується в тому числі й забезпечення наявності базису управлінської складової туристичної галузі. У цьому вимірі можна виділити чотири групи сформованих наразі об'єднаних громад: 1) міські громади, які утворилися навколо міста обласного підпорядкування, де функціонувало у рамках виконавчого комітету міськради управління або відділ

туризму; 2) міські громади, які утворилися навколо міста або селища міського типу, що є центром адміністративного району, де у структурі районної державної адміністрації функціонував профільний структурний підрозділ; 3) селищні громади, які утворилися навколо чисельних за людністю селищ, що мають досить розвинену систему виконавчих органів; 4) сільські громади, що сформувалися навколо кущових поселень сільського типу, а їхні виконавчі органи місцевого самоврядування носять первинний характер.

Власне, четверта група сільських об'єднаних територіальних громад знаходиться на початкових етапах формування своєї організаційно-управлінської структури у складному та амбівалентному стані. Це пов'язано насамперед із відсутністю управлінської інфраструктури (матеріально-технічне забезпечення), інформаційно-аналітичної бази (дані про стан і перспективи туризму у громаді), відібраного фахового кадрового персоналу.

Специфічні характеристики туристичної галузі, що впливають на формування системи ефективного управління цією галуззю, полягають у наступному:

- туризм є складною економічною та водночас соціокультурною системою;
- впливає на розвиток супутніх видів економічної діяльності;
- формує інвестиційну привабливість територіальної громади та має майже невичерпний потенціал для розвитку;
- постійно вимагає оновлення туристичного продукту (створення нового) у відповідності до запитів споживачів.

Формування системи ефективного управління сферою туризму у сільських об'єднаних громадах на первинному етапі необхідно здійснювати у такій послідовності: 1) обрати організаційно-правову форму органу управління туризмом; 2) визначити перелік повноважень у сфері туризму, які може здійснювати орган управління туристичною діяльністю; 3) розробити Положення про орган управління туризмом; 4) розробити структуру та штат органу управління туризмом тощо.

Розвиваючи туризм, сільська об'єднана територіальна громада повинна враховувати чотири основні моменти: туристичні ресурси; можливість дістатися до туристичних ресурсів; наявність інфраструктури; наявність людей для управління, промоції, маркетингу у сфері туризму [2].

Отже, формування системи ефективного управління сферою туризму у сільських об'єднаних територіальних громадах є складним та довготривалим процесом. Завданням цієї системи повинно стати створення сприятливих умов для розвитку туризму, підтримка та формування сучасної туристичної інфраструктури, створення та реалізація комплексних та цільових програм розвитку туризму.

Література:

1. Децентралізація влади: порядок денний на середньострокову перспективу. Аналітична доповідь. Авт.: Жаліло Я.А., Шевченко О.В., Романова В.В. та ін. Національний інститут стратегічних досліджень. – К.: 2019. – 115 с.

2. Кожна громада має туристичний потенціал, але не кожна може його побачити, оцінити і використати. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/9242> (дата звернення: 15.12.2019).

3. Угоднікова О. І. Державне управління розвитком галузі туризму: теорія та практика / О. І. Угоднікова // Теорія та практика державного управління. - 2018. - Вип. 3. - С. 60-66.

4. Щепанський Е. В. Механізм державного антикризового управління в туристично-рекреаційній сфері України. Університетські наукові записки. Часопис Хмельниц. ун-ту управління та права. 2015. № 1. С. 284–292.

РОЗВИТОК ІНСТИТУТУ КАР'ЄРНОГО РАДНИКА В РЕГІОНАХ УКРАЇНИ

Зуб М.Я.,*к.е.н.***Бобрівник Т.А.***студентка**Хмельницький торгівельно-економічний**коледж КНТЕУ*

Роль праці, як основного джерела матеріального і духовного багатства, у житті кожної людини та суспільства важко переоцінити. Значний вклад у всебічний розвиток людини праці вносить державна служба зайнятості, а в регіонах України – центри зайнятості (ЦЗ). Сфера діяльності посадовців центрів зайнятості тісно пов'язана не тільки з вирішенням болючої проблеми безробіття, але й з відновленням віри у власні сили, з поверненням надії на краще майбутнє, з мотивацією до активізації поведінки кожної людини на регіональному ринку праці. Тому, пошук найбільш дієвих інноваційних підходів у роботі державної служби зайнятості з суб'єктами ринку праці в регіонах України стає першочерговим викликом в сучасних умовах стрімких змін попиту та пропозиції робочої сили.

У Плані пріоритетних дій на 2018 рік (пункт 116) Кабінетом Міністрів України наголошувалося на розробленні нормативно-правових актів щодо запровадження якісно нових підходів в роботі державної служби зайнятості. Як наслідок, передбачалося впровадження нових сервісних послуг відповідно до кращих міжнародних практик, які б сприяли продуктивній зайнятості та успішному реформуванню ринку праці [1].

В умовах зростання рівня безробіття та збільшення тривалості пошуку роботи, державна служба зайнятості змінювала організаційну структуру з передачею адміністративно-господарських функцій з базового рівня на регіональний для вивільнення часу на якісне надання послуг клієнтам,

запроваджувала інноваційні підходи до роботи з суб'єктами ринку праці в регіонах України, застосовуючи індивідуальний підхід до кожного клієнта.

В рамках здійснення реформування державної служби зайнятості, за підтримки Міністерства соціальної політики України та Проекту Міжнародної організації праці «Інклюзивний ринок праці та створення робочих місць в Україні», організовано роботу по запровадженню інституту кар'єрного радника, метою якого є підвищення ефективності надання індивідуальних послуг шукачам роботи, орієнтованих на принципи активізації дій шукачів роботи і прискорення їх працевлаштування. Апробація роботи фахівців центрів зайнятості, які виконують функції з обліку, реєстрації клієнтів та кар'єрних радників, проведено в центрах зайнятості Рівненської та Херсонської областей [2].

З 1 січня 2019 року в Державній службі зайнятості розпочали роботу кар'єрні радники. Кар'єрний радник – це співробітник центру зайнятості, який відповідно до «Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу» забезпечує організацію надання послуг особам, які шукають роботу, зареєстрованим безробітним, здійснює супровід таких осіб з метою їх подальшого працевлаштування [3].

Кар'єрні радники як співробітники Державної служби зайнятості виконують функції, що відповідають вимогам законів України «Про зайнятість населення» від 5 липня 2012 року № 5067-VI, «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» від 2 березня 2000 року № 1533-III, а також низці підзаконних актів, основним з яких, починаючи з 1 січня 2019 року, стане Порядок № 792 [4; 5; 3].

Кар'єрний радник сприяє особам, які шукають роботу, в пошуку роботи, плануванні кар'єри шляхом:

- надання консультацій щодо працевлаштування, зокрема інформації про вакантні посади, про заходи для самостійного пошуку роботи, початку підприємницької діяльності;

- консультування про можливості професійної підготовки, перепідготовки, формування та розвитку професійних навичок і компетентностей, які

користуються попитом на ринку праці, у тому числі щодо вибору/зміни професії (виду професійної діяльності) та/або можливостей започаткування та провадження підприємницької діяльності;

- проведення профорієнтації, профдіагностики;

- інформування про суб'єкти господарювання, які надають послуги з посередництва у працевлаштуванні, про застосування праці іноземців та осіб без громадянства в Україні [3].

Кар'єрний радник здійснює первинне та поглиблене профілювання осіб, які шукають роботу, та зареєстрованих безробітних. Первинне профілювання осіб, які шукають роботу, це – оцінка можливостей працевлаштування особи, яка шукає роботу, на основі її особистісних та професійних характеристик; а поглиблене профілювання – система оцінки ступеня мотивації до праці зареєстрованого безробітного, попиту на його професію на ринку праці, можливості працевлаштування, ризику тривалого безробіття та визначення обсягу і видів послуг, що надаватимуться з метою його інтеграції до ринку праці [6].

Згідно прийнятої Методики, виокремлено п'ять профільних груп: профіль 1 – високий ступінь мотивації до праці та високі можливості працевлаштування; профіль 2 – високий ступінь мотивації до праці та середні або низькі можливості працевлаштування; профіль 3 – середній або низький ступінь мотивації до праці та середні або низькі можливості працевлаштування; профіль 4 – середній або низький ступінь мотивації до праці та високі можливості працевлаштування; профіль 5 – низький ступінь мотивації до праці та низькі можливості працевлаштування.

Кар'єрним радником визначається комплекс заходів та послуг щодо сприяння зайнятості для осіб, які шукають роботу, та зареєстрованих безробітних визначається відповідно до їх профільної групи. Слід зазначити, що заходи та послуги центру зайнятості визначаються кар'єрним радником залежно від профільної групи на основі рекомендованого набору заходів та послуг щодо сприяння зайнятості.

Вплив чинників, які зумовили запровадження Інституту кар'єрних радників наведено на рис. 1.

Рис. 1. Вплив чинників, які зумовили запровадження Інституту кар'єрних радників [7]

З початку серпня 2019 р. у Дніпропетровській області впроваджується інститут «Консультанта роботодавця». З цієї нагоди, директор Дніпропетровського обласного центру зайнятості В. Кузнецова, зазначила, що зусилля урядовців щодо залучення інвестицій у промисловість регіону підвищать потребу в робітниках, особливо кваліфікованих. Тому, представники служби зайнятості у провідному індустріальному регіоні держави перейшли до використання рекрутингового підходу, що включає сучасні інструменти на кшталт відеовакансій, створення профілю кандидатів і т.д. У співпраці з ПАТ «АрселорМіттал Кривий Ріг» – було розроблено програму навчання для консультантів роботодавців [8].

На наше переконання, на даний час кар'єрні консультанти мають бути всесторонньо грамотними для успішного виконання роботи в регіональних центрах зайнятості. Основними компетенціями, якими мають володіти ефективні

консультанти з кар'єри в цифровому світі є: здатність критично аналізувати походження та оцінювати корисність інформації про кар'єру; здатність розуміти різних суб'єктів ринку праці та адаптуватися до мінливих кар'єрних ситуацій; здатність ефективно взаємодіяти з різними групами осіб та використовувати її при розвитку кар'єри; вміння збирати, отримувати й використовувати інформацію про кар'єру; здатність налагоджувати контакти, будувати стосунки та використовувати соціальні мережі, які підтримують кар'єрний розвиток; вміти створювати онлайн-контент, який представляв би інтереси суб'єктів ринку праці, характеризував навички та формував історію кар'єри; здатність розвивати, переглядати та редагувати свою присутність в Інтернеті.

Отже, державна служба зайнятості повинна динамічно змінюватися, сміливо приймати виклики часу та оперативно на них реагувати, удосконалюючи свої послуги, сприяючи навчанню «упродовж всього життя» своїх співробітників.

Література:

1. Про затвердження плану пріоритетних дій Уряду на 2018 рік : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 28.03.2018 р. № 244-р. Дата оновлення: 18.12.2018. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/244-2018-%D1%80> (дата звернення: 1.11.2019).

2. Про затвердження Звіту про результати діяльності Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття за 2018 рік : Постанова Фонду загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття від 17.04.2019 №195. URL: https://www.dcz.gov.ua/sites/default/files/postanova_no_195_0.pdf (дата звернення: 1.11.2019).

3. Про затвердження Порядку реєстрації, перереєстрації безробітних та ведення обліку осіб, які шукають роботу : Постанова Кабінету Міністрів України від 19.09.2018 р. № 792. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2018-%D0%BF> (дата звернення: 1.08.2019).

4. Про зайнятість населення : Закон України від 5.07.2012 р. № 5067–VI.
Дата оновлення: 06.06.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2019).

5. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 2 березня 2000 року №1533 – III. Дата оновлення: 06.06.2019. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 28.08.2019).

6. Про затвердження Методики здійснення первинного та поглибленого профілювання осіб, які шукають роботу, та зареєстрованих безробітних : Наказ Міністерства соціальної політики України від 19.12.2018 року № 1910. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1517-18#n14> (дата звернення: 1.08.2019).

7. Новий порядок обслуговування клієнтів у Державній службі зайнятості. URL: <https://www.kadrovik.ua/content/novyuy-poryadok-obslugovuvannya-kliyentiv-u-derzhavniy-sluzhbi-zaunyatosti> (дата звернення: 1.11.2019).

8. Державна служба зайнятості впроваджує світові практики подолання «кадрового голоду». URL: <https://www.dcz.gov.ua/novyna/derzhavna-sluzhba-zaunyatosti-vprovadzhuye-svitovi-praktyku-podolannya-kadrovogo-golodu> (дата звернення: 01.10.2019).

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА МОЖЛИВОСТІ ЇЇ ВДОСКОНАЛЕННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ

Ільків Л.А.,

*к.е.н., доцент кафедри економіки
підприємства ім. проф. І.Н. Романенка*

Турбал Д.П.,

студентка магістратури

1-го року навчання

факультету захисту рослин,

біотехнологій та екології

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

м. Київ, Україна

У забезпеченні ефективного функціонування сільськогосподарського виробництва важливе місце належить соціальній інфраструктурі. Вона виражає відносини між суспільством і його членами з приводу споживання послуг, що є потрібними для відновлення сукупної робочої сили й гарантійного розвитку окремої людської особистості. Як частина національної економіки – це об'єднання галузей, функціональним призначенням яких є задоволення потреб населення в послугах.

Відповідно до властивостей і функціональної ролі агропромислового комплексу його **соціальна інфраструктура** являє собою сукупність підприємств, закладів та установ, які забезпечують соціально-культурні та житлово-побутові умови сільських жителів з метою запоруки відтворення кваліфікованої робочої сили [1, с. 34].

Соціальна інфраструктура, зазвичай, складається з соціально-споживацького (підрозділи торгівлі, ЖКГ, громадського харчування, охорони довкілля, громадського транспорту й зв'язку, кредитування і державне страхування тощо) та соціально-культурного комплексів (охорона здоров'я, заклади освіти, науки, релігії, організації відпочинку тощо).

Відповідній галузі соціальної інфраструктури властиві певна організаційна структура, форми надання послуг населенню, механізм функціонування та інше. Це зумовлює неабияку різноманітність та складність проблем подальшого піднесення соціальної інфраструктури.

У сучасних умовах вимагають комплексного розвитку всі без винятку елементи соціальної інфраструктури аграрних територій регіонів країни для збереження і соціального розвитку українського села [2, с. 9].

З дією підприємств, організацій і установ соціальної інфраструктури поєднана життєдіяльність людини, з тої пори як вона з'явилася на світі, виховується в дошкільному закладі, навчається у загальноосвітній школі, середніх та вищих закладах освіти чи працює (табл. 1) [3].

Таблиця 1

Динаміка наявності освітніх закладів в Україні за 2016-2018 рр.

Освітні заклади	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. до 2016 р., %
Заклади дошкільної освіти (на кінець року), тис.	14,9	14,9	14,9	100
у них дітей, тис.	1300	1304	1278	98,3
Заклади загальної середньої освіти (на початок навчального року), тис.	16,9	16,2	15,5	91,7
у них учнів	3846	3922	4042	105,1
Заклади професійної освіти (на кін. року), тис.	787	756	736	93,5
у них слухачів, тис.	286	269	255	89,2
Заклади вищої освіти (на початок навчального року), тис.	657	661	652	99,2
у них студентів, тис.	1587	1539	1522	95,9

Одночасно результати діяльності відокремлених галузей соціальної інфраструктури характеризуються рівнем загальної і професійної освіти мешканців, їх культури, стану здоров'я, протяжності життя тощо.

Щодо динаміки основних показників охорони здоров'я, то спостерігаємо незначне скорочення лікарів (на 0,5% у 2018 р. порівняно з 2016 р.), скорочення середнього медичного персоналу (на 6% у 2018 р. порівняно з 2016 р.) та кількості лікарняних ліжок (на 4,1%) (табл. 2) [3].

Таблиця 2

Динаміка основних показників охорони здоров'я в Україні

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. до 2016 р., %
Кількість лікарів усіх спеціальностей (без зубних лікарів), тис.	187	186	186	99,5
Кількість середнього медичного персоналу, тис.	367	360	345	94,0
Кількість лікарняних закладів, тис.	1,7	1,7	1,7	100
Кількість лікарняних ліжок, тис.	315	309	302	95,9
Кількість лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів, тис.	10,2	10,4	10,5	102,9
Планова ємність амбулаторно-поліклінічних закладів, тис. відвідувань за зміну	915	923	926	101,2

Головними функціями галузевого складу аспектів соціальної інфраструктури є [4]:

- розподіл та обмін (сітка підприємств загальної і роздрібною торгівлі, підприємства суспільного харчування, установи кредитної й страхової системи);

- надання споживчих послуг (ЖКГ, підприємства побутового обслуговування, транспорт для перевезення пасажирів, зв'язок);

- охорона здоров'я (заклади лікарського, санаторно-рекреаційного обслуговування, фізкультури та спорту, соціального задоволення жителів);

- становлення суспільної свідомості й наукових переконань (сітка культурно-освітніх установ, релігійних та мистецьких);

- менеджмент та охорона суспільного порядку (органи державного управління, суспільні організації та організації громадського порядку).

Стан соціальної інфраструктури сільського господарства значною мірою залежить від рівня аграрного виробництва, але водночас відбувається зворотний вплив: від рівня розвитку складових соціальної інфраструктури залежить рівень виробництва на селі.

Соціальна інфраструктура виставляє перед собою певні завдання: сформувати умови щодо продуктивної зайнятості і зростання доходів сільських мешканців; покращити вартісне становище та підняти престиж сільської

інтелігенції; інтенсифікувати соціальний захист самих незахищених верств сільського населення; задовольнити стійке функціонування, розвиток та зростання якості соціальної інфраструктури.

Повсякденне обслуговування населення здійснюється тими підрозділами соціальної інфраструктури, що збільшують обсяги виробництва здебільшого за рахунок збільшення чисельності працівників. Часто тут неможливо використовувати переваги концентрації, механізації, автоматизації виробництва.

Поштучна торгівля і суспільне харчування реалізують функцію прямого задоволення потреб населення в товарах громадського споживання.

Культура та мистецтво як підрозділи соціальної інфраструктури покликані забезпечувати моральні запити населення, розкривати здібності й високі мистецькі смаки, гарантувати умови для популяризації і розвитку самодіяльної суспільної творчості (табл. 3).

Таблиця 3

Динаміка показників культури та відпочинку в Україні

Показники	2016 р.	2017 р.	2018 р.	2018 р. до 2016 р., %
Бібліотеки, тис.	17,0	16,8	16,6	97,6
Клубні заклади, тис.	17,1	17,1	17,0	99,4
Кількість книг та брошур, друк. од.	21330	22047	22612	106,0
тираж видань, млн. примірників	49	45	47	95,9
Кількість періодичних та продовжуваних видань (крім газет), друк. од.	2617	2692	2619	100,1
річний тираж, млн. прим.	165	145	119	72,1
Кількість газет, друк. од.	1656	1666	1736	104,8
річний тираж, млн. прим.	1327	2170	1827	в 1,4 рази

Функціональне призначення системи лікувальних закладів полягає в підвищенні терміну життя й активної діяльності мешканців, в зміцненні їх здоров'я, а освіти – в накопиченні знань, створенні умов щодо їх засвоєння усяким членом місцевості.

З плином часу більшу увагу приділяють розвитку сільського або “зеленого” туризму. Такий туризм слугує підвищенню зайнятості сільських

жителів, розвитку торгових відносин, інтернаціональній співпраці, залученню українців й іноземних осіб до пізнання визначної природної і історико-культурної спадщини місцевості, сприянню екологічної рівноваги.

На даний час відбувається різке скорочення потенціалу соціальної інфраструктури сільського господарства. Така ситуація призводить до зменшення введення в експлуатацію об'єктів житлово-комунального і соціально-культурного призначення, зниження освітніх та культурно-побутових можливостей сільського населення, ускладнень з наданням медичної допомоги.

Система відносин у галузях соціальної інфраструктури значною мірою має утриманський характер і вступає в протиріччя із законами ринкової економіки. При проведенні реформ у галузі соціальної інфраструктури необхідно урівноважити принципи соціальної й економічної ефективності.

Визначальна роль у функціонуванні й розвитку об'єктів соціальної інфраструктури сільського господарства належить місцевим органам самоврядування, а механізм її розвитку передбачає використання загальнодержавного регулювання, передусім забезпечення пріоритетності села як територіального сектора суспільства і створення жителям різних поселень соціально рівних можливостей для задоволення своїх потреб [5, с.7]. Для фінансування розвитку соціальної інфраструктури сільського господарства необхідно забезпечити комплексний підхід поєднанням спільних зусиль держави, місцевих органів влади та господарських формувань. При існуючому розподілі доходів між державними і місцевими бюджетами виникає проблема територіальної диференціації доступності та якості соціальних благ і послуг. Вирішення цього питання вимагає прискорення децентралізації влади з метою надати більшої ініціативи та самостійності місцевим органам самоврядування, залишаючи в їхньому розпорядженні переважну більшість зароблених ними коштів, що, безперечно, сприятиме поліпшенню розвитку соціальної інфраструктури сільського господарства.

Розглядаючи функціональне призначення основних підрозділів соціальної інфраструктури, можна зробити висновок: наскільки ефективно вони зможуть

задовольняти зазначені потреби, настільки зросте добробут населення України. І хоча слушним є те, що наявна інфраструктура (шляхи та автотраси, водопостачання, каналізація, школи та лікарні), заслуговує першочергової уваги, проте не можна ігнорувати й формування нових напрямів розвитку інфраструктури (можливість ширококутового доступу до Інтернету та бездротова телефонія). Удосконалена інфраструктура даватиме результати й у віддаленому майбутньому. Вона не лише дасть змогу безпосередньо підвищити якість життя, а й допоможе досягти всіх інших поставлених цілей: модернізації сільського господарства та створення нефермерських робочих місць, зокрема за допомогою зниження собівартості виробництва та залучення та утримання кваліфікованих робітників. Створення відповідної інфраструктури є необхідною умовою розвитку конкурентних сільськогосподарських підприємств на селі.

Література:

1. Андрющенко А.М. Соціальна інфраструктура села та розвиток сільськогосподарського виробництва. Агросвіт. 2014. № 9. С. 33–36.
2. Куценко В.І. Соціальна інфраструктура – важливий чинник стійкого функціонування сільської економіки (концептуальні підходи). Агросвіт. 2009. № 9. С. 7-11.
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Пакуліна А.А., Рудас Г.С., Пакуліна Д.С. Сталий розвиток соціальної інфраструктури сільських територій України. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/35_2019_ukr/15.pdf
5. Методичні підходи до оцінки соціально-економічного потенціалу розвитку сільських територій : наукова доповідь / В. В. Борщевський, Х. М. Притула, В. Є. Крупін [та ін.]; НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2014. – 47 с.

ПРОБЛЕМА ВИЗНАЧЕННЯ СУТНОСТІ ПОНЯТТЯ «АУДИТОРСЬКІ
ДОКАЗИ»

Винниченко Н.В.

*д-р. екон. наук, доцент, доцент кафедри бухгалтерського
обліку та оподаткування Навчально-наукового інституту бізнес-технологій
«УАБС» Сумського державного університету*

Федяй А.Ю.

помічник ревізора ТОВ «ПрайсвогтерхаусКуперс (Аудит)»

З кожним роком в Україні популярність послуг з провадження аудиту суб'єктів господарювання зростає, оскільки отримані висновки є підґрунтям для висвітлення інформації підприємств. Особливо в умовах поглиблення міжнародної співпраці виникає необхідність підвищення якості аудиторських послуг. З метою забезпечення високої якості аудиторських послуг при висловленні думки щодо достовірності даних, які відображені у фінансовій звітності та при цьому знизити аудиторський ризик до задовільного рівня, аудитор має навести обґрунтовані докази.

У наукових працях значну увагу приділяють визначенню сутності поняття «аудиторські докази». Серед таких вчених є роботи таких зарубіжних науковців, таких як Р. Адамс, Е. Аренс, Д. Лоббек, та вітчизняних: М. Т. Білухи, А. Я. Гончарук, А. Г. Загородній, С. Б. Ільїна, О. В. Кабанець, М. Д. Корінько, О. А. Петрик, Н. М. Проскуріної, Л. П. Кулаківська, В. В. Рядська, В. С. Рудницький, Д. В. Сірко, Я. В. Петраков, О. Б. Пишна, А. Ж. Пшенична та інші. Однак питання визначення сутності аудиторських доказів залишається дискусійним та потребує на сьогодні додаткових досліджень.

В економічній літературі та у відповідних законодавчих актах наводяться різні трактування щодо сутності поняття «аудиторських доказів» (табл.1).

Таблиця 1 – Визначення терміну «аудиторські докази»

Автор, джерело	Визначення
МСА 500 «Аудиторські докази», Суворова С. П., Парушина Н. В., Галкина Е. В.	Інформація, що використовує аудитор під час формування висновків, на яких ґрунтується аудиторська думка [3]
Білуха М. Т.	Професійна інформаційна комунікація, яка класифікується на робочу, пряму, непряму та опосередковану [2]
Кузьмінський А., Сопко В., Завгородній В.	Документально підтверджена інформація, зібрана аудитором під час перевірки, яка підтверджує висновки аудитора щодо будь-якої дії чи події господарюючого суб'єкта. Доказ може стати підтвердженням чи спростуванням тієї чи іншої дії чи події [1]
Усач Б. Ф.	Інформація, яка отримана аудитором за допомогою тестів та процедур перевірки на суттєвість з метою вироблення думок, на яких ґрунтується підготовка аудиторського висновку(звіту) [1]
Проскуріна Н. М., Штепа О. Ю.	Документально підтверджена інформація, одержана аудитором під час виконання процедур з аудиту з метою формування аудиторського судження щодо об'єктів аудиторської перевірки, на якому в подальшому ґрунтується незалежна аудиторська думка про достовірність фінансової звітності [2]
Рядська В. В., Петраков Я. В.	Для досягнення мети аудиту – про формування висновку про достовірність фінансової звітності – необхідно зібрати інформацію, на підставі якої аудитор може зробити необхідне обґрунтування такого висновку. Сукупність отриманої інформації формує аудиторські докази [2]
Серікова Т., Понікаров В., Кожанова	Інформація, одержана аудитором для вироблення думки, на підставі якої ґрунтується підготовка аудиторського висновку та звіту [1]
Давидов Г.	Інформація, одержана аудиторами при підготовці висновків, на яких ґрунтується аудиторський звіт [1]
Подольский В. И., Савин А. А., Сотникова Л. В.	Інформація, одержана аудитором при формуванні висновків, на яких ґрунтується його думка, первинні документи та бухгалтерські записи, які складають основу фінансової звітності, а також підтверджуюча інформація, яка одержана з інших джерел [1]

На основі таблиці 1, можемо виділити два основних підходи до визначення сутності аудиторських доказів:

- перший підхід – аудиторські докази визначається як основа для формування аудиторського судження. Така інформація може бути надана суб'єктом перевірки, третіми особами чи отримана самим аудитором в результаті аналізу інформації, проведення тестів та процедур перевірки на суттєвість;

- другий підхід полягає в тому, що аудиторські докази, зібрані під час аудиту є підтвердженням аудиторського звіту, наданого суб'єкту господарювання. Інформація щодо будь-якої дії чи події господарюючого суб'єкта має бути, зібрана аудитором під час перевірки. Сукупність таких даних формують аудиторські докази.

Отже, можемо зробити висновок, що аудиторські докази – це підтверджена інформація, яка отримується аудитором під час проведення перевірки суб'єкта господарювання та є основою для формування та підтвердження аудиторського звіту про достовірність фінансової звітності суб'єкта перевірки. Аудиторські докази виступають базою для формування професійного судження аудитора та є інформацією, на яку посилається аудитор у своєму звіті щодо суб'єкта господарювання. Проведене дослідження дозволить більш чітко розуміти зміст поняття «аудиторських доказів».

Література:

1. Акентьєва О. Б., Денисова М. Ю. Щодо процедур і прийомів отримання аудиторських доказів URL: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2009/Economics/44703.doc.htm .

2. Гнедіна К. В. Аудиторські докази: сутність та оцінювання. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку : тези доп. I Міжнар. наук.-практ. конф., (м. Чернігів, 11 груд. 2015 р.)* – Чернігів: ЧНТУ, 2015. – С. 184-187.

3. Міжнародний стандарт аудиту 500 «Аудиторські докази». : видання 2016-2017 років, частина 1: пер. з англ. Дабіжа В.В., Кузуб О.А., Куреза Т.В., Терещенко Ю.В., Павленко Т.М., Івахненков С.В., Кулік С.І., Гринчишин Д.М.– К.: Міжнародна федерація бухгалтерів, Аудиторська палата України, 2017. – 1141 с.

